

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση του Πανελλήνιου Σωματείου Θεάτρου Σκιών

περίοδος Δ' | τεύχος 145 | Μάιος-Ιούνιος 2020

Μ. Μακρή
2020

Ζήσε Μάη μας . . .
μακρυά απ' τον Ιό.

τεύχος 145
Μάιος-Ιούνιος 2020

περιεχόμενα

Ανακοινώσεις Σωματείου	3
Τα βιογραφικά	5
Ο Καραγκιόζης πάντα επίκαιρος	7
Από την κινητοποίηση των καλλιτεχνών	14
Παγκόσμια Ημέρα Πολιτισμού	16
Ο Καραγκιόζης γίνεται 130 ετών	21
Ο Ήρωας των Αγράφων Κατσαντώνης	23
Κ. Ντελόπουλος και ψευδώνυμοι συγγραφείς ...	28
1821 πριν και μετά	30
Ο Εβραίος στο ελληνικό θέατρο σκιών	32
Η συμπαθής τάξη των караγκιόζοπαικτών	39
Όταν ο Καραγκιόζης συνάντησε τη Μέρκελ	43
«Βάντζο Κόμικς»	46
Ο Καραγκιόζης στην Αντίσταση	49
«Του Μπαρμπούτη τα καμώματα»	51

εξώφυλλο: Σκίτσο του Μπάμπη Μακρή

Ο Καραγκιόζης μας

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών

Συντακτική επιτροπή

Σωκράτης Κοτσορές
Τάσος Κούζαρος
Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης
Ιάσωνας Μελισσηνός
Κ. Ψυχραιμίας

Επιμέλεια κειμένων: Τάσος Κούζαρος

Σελιδοποίηση: Σωκράτης Κοτσορές

επικοινωνία

okaragkiozismas@gmail.com

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1925

Τζωρτζ 6, Αθήνα 10677

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Πάνος Καπετανίδης 210 4616664 - 6977357493

Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης 6942013881

www.karagkiozis.com

e-mail: somateiokaragkiozh@gmail.com

Διαφημιστική ρεκλάμα από το Νικόλα Τζιβελέκη

Ο Μάης με τον έρωτα, χορεύουν και γελούνε . . .

Αγαπητοί μας αναγνώστες-αναγνώστριες, ο λάνθιστος κήπος με λουλούδια το περιοδικό μας, σας προσφέρει τη χαρά να γευτείτε στις σελίδες του ενδιαφέροντα δημοσιεύματα, άρθρα, μελέτες, ιστορικά ανέκδοτα και ντοκουμέντα, δοσμένα μοναδικά από ένα μπουκέτο εξαιρετικών συνεργατών και συναδέλφων μας. Σας ευχόμαστε μια «Πολύχρωμη και Εύοσμη» ανάγνωση!

Με τους θερμότερους χαιρετισμούς μας
η Συντακτική επιτροπή

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΞΑΓΓΕΛΙΕΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

Το Πανελλήνιο Σωματείο Θεάτρου Σκιών, διερμηνεύοντας τα αισθήματα ολόκληρου του κλάδου των Καραγκιοζοπαιχτών, υψώνει και τη δική του φωνή διαμαρτυρίας, συνάδοντας με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Θεάματος- Ακροάματος, εξαιτίας της δήλωσης του κ. Πρωθυπουργού στις τελευταίες ανακοινώσεις του (28/4/2020) ότι: «Κρίνεται απίθανο να επιτραπούν μέσα στο καλοκαίρι τα Φεστιβάλ και οι Συναυλίες». Ενώ δεν περιλαμβάνεται στο άνοιγμα των θερινών κινηματογράφων τον Ιούνιο και το θέατρο!

Η αγωνία μας είναι φυσικό να κορυφώνεται, διότι με το ενδεχόμενο αυτό τίθεται θέμα επιβίωσης όλως ιδιαιτέρως των καλλιτεχνών του Θεάτρου Σκιών. Πολύ δε περισσότερο, αν συνεχιστεί η παντελής αδιαφορία έως τώρα της Κυβέρνησης και του αρμοδίου Υπουργείου να διατυπώσει έστω «γενικές κατευθύνσεις» για το πώς θα ήταν δυνατόν το φετινό καλοκαίρι να ψυχαγωγηθεί ο λαός μας. Αυτό το θεωρούμε αναγκαίο και χάρη της εξασφάλισης της ψυχικής και ηθικής υγείας, αλλά και της συνοχής του κοινωνικού συνόλου - εξυπακούεται βάσει των αυστηρών υγειονομικών κανόνων που ορίζονται από την αρμόδια Επιτροπή - αλλά και για την αξιοπρεπή οικονομική ανακούφιση των καλλιτεχνών του Θεάτρου Σκιών, που δεν είναι επιτέλους ανάγκη κάθε φορά που απευθύνονται στην Πολιτεία για βοήθεια να αισθάνονται ότι «επαιτούν»!

Η συμπαθής τάξη των Καραγκιοζοπαιχτών ουδέποτε διέθετε επαρκείς οικονομικούς πόρους που θα της επέτρεπαν να επιβιώσει σε συνθήκες γενικευμένης και μακρόχρονης απραξίας και ανεργίας. Αποτελούμενη από ανθρώπους του καθημερινού μόχθου και της βιοπάλης και έχοντας στερηθεί, όπως και όλοι οι άλλοι συνάδελφοι του θεάματος και του ακροάματος, τους φυσικούς χώρους καλλιτεχνικής δράσης: σχολεία, θέατρα, κινηματογράφους, πλατείες.... πώς θα μπορούσαν να υποβάλουν προγράμματα δράσεων, που ζητούνται αρμοδίως, προς υλοποίηση, για να χρηματοδοτηθούν από το Υπουργείο Πολιτισμού;

Η Κυβέρνηση και ιδιαίτερα η αξιότιμη κα Υπουργός Πολιτισμού μέσα στα πλαίσια των όποιων μέτρων τυχόν εξαγγείλει για τον κλάδο των εργαζομένων στο θέαμα και ακρόαμα, παρακαλούμε να δείξει ενδιαφέρον για τον ιδιαίτερα ευάλωτο κλάδο «του παλαιότερου θεάματος και ακροάματος της Νεωτέρας Ελλάδος», μαζί με το αδελφό κουκλοθέατρο, του Καραγκιόζη.

Το Πανελλήνιο Σωματείο Θεάτρου Σκιών, με 95 χρόνια συνεχούς δράσης στο ιστορικό του, ήδη βρίσκεται σε εγρήγορση εκπονώντας προγράμματα αλλά και διατυπώνοντας σχέδια-προτάσεις για το πώς είναι δυνατόν – βάσει των νέων συνθηκών «Μένουμε Ασφαλείς» - να δοθούν υπαίθριες ή και σε κλειστούς χώρους παραστάσεις, τόσο κατά την τρέχουσα σεζόν, όσο και κατά το 2021 με κορύφωση του εορτασμού των Διακοσίων ετών της Παλιγγενεσίας. Καλεί δε όλους τους συναδέλφους αδιακρίτως και τους φίλους του Θεάτρου Σκιών να βρίσκονται σε επικοινωνία με το Σωματείο και ετοιμότητα, ώστε όλοι να συμβάλουμε στη στήριξη του κλάδου τούτη την εξαιρετικά δύσκολή περίοδο.

Ο Πρόεδρος
Πάνος Καπετανίδης

Ο Γενικός Γραμματέας
Δημήτρης Κωστιδάκης

Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής
Σωκράτης Κοτσορές

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

(Καραγκιοζοπαιχτών)

• ΕΘΝΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

Τζωρτζ 6 ♦ ΑΘΗΝΑ ☎ 10677

ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Πάνος Καπετανίδης: 210 4616664 – 6977357493
Τάκης Κωστιδάκης: 6942013881 - 2102750845-takis.kostidakis@gmail.com
www.karagkiozis.com e-mail: panoskap@hotmail.com & somateiokaragkiozh@gmail.com

9^ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

αφιερωμένο στον Σταμάτη Γενεράλη

Λόγω κορονοϊού από 7 μέχρι και 12 Σεπτέμβρη 2020

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Το 9ο Φεστιβάλ Καραγκιόζη Νέας Ιωνίας, φέτος, θα πραγματοποιηθεί τον Σεπτέμβρη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους υγειονομικούς κανόνες που τότε θα ισχύουν. Θα είναι αφιερωμένο στον αείμνηστο πειραιώτη καραγκιοζοπαίχτη Σταμάτη Γενεράλη. Θα διαρκέσει έξι μέρες: από της 7 μέχρι και τις 12 Σεπτέμβρη 2020. Θα πραγματοποιηθεί στον γνωστό χώρο (το γηπεδάκι κοντά στον ΗΣΑΠ Νέας Ιωνίας δίπλα στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου), αλλά με τα ισχύοντα για την περίοδο μέτρα ασφαλείας. Συνδιοργάνωση του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών, σε συνεργασία με τον Δήμο Νέας Ιωνίας και τον Ο.Π.Α.Ν..

ΟΡΟΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ:

Όσοι επιλεγούν οφείλουν να διαθέτουν:

1. Σκηνή, τουλάχιστον τριών (3) μέτρων
2. Τις απαραίτητες φιγούρες – σκηνικά και παρελκόμενα

Οι παραστάσεις θα συνοδεύονται μουσικά από ζωντανή ορχήστρα. Μικροφωνική εγκατάσταση θα διατεθεί από το Δήμο Νέας Ιωνίας.

Όσοι επιθυμούν να συμμετάσχουν με παράστασή τους να δηλώσουν τη συμμετοχή τους έως και την Κυριακή 28 Ιουνίου 2020, στον Γεν. Γραμματέα Δημήτρη (Τάκη) Κωστιδάκη.

Τηλ. επικοινωνίας: 6942013881 / e-mail: takis.kostidakis@gmail.com, με κοινοποίηση στο Π. Σ.Θ.Σ / e-mail: somateiokaragkiozh@gmail.com Ο Τάκης Κωστιδάκης θα παρέχει στους ενδιαφερόμενους κάθε σχετική με το Φεστιβάλ πληροφορία και διευκρίνιση.

Η επιλογή των συμμετεχόντων θα γίνει από το Διοικητικό Συμβούλιο του Σωματείου μας.

Ο Πρόεδρος
Πάνος Καπετανίδης

Ο Γενικός Γραμματέας
Δημήτρης Κωστιδάκης

Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής
Σωκράτης Κοτσορές

Τα βιογραφικά

του **Αναστάσιου Κούζη (Κούζαρου)**
καλλιτέχνη του Θεάτρου Σκιών, φιλόλογου

Οι πρώτες ημέρες του Μαΐου επεφύλαξαν στα μέλη του Καλλιτεχνικού Συμβουλίου ευχάριστες εκπλήξεις, καθώς μετά την περίοδο της αναγκαστικής κοινωνικής αποστασιοποίησης, της καραντίνας, για πρώτη φορά βρεθήκαμε όλοι μαζί και τόσο κοντά, ο ένας δίπλα ακριβώς στον άλλο! Έτσι στριμωγμένοι στην οθόνη του Η/Υ, χωρίς τον κίνδυνο να υποστούμε τη χρηματική ποινή για παράβαση των υγειονομικών κανόνων, χαρήκαμε ο ένας συνάδελφος την παρουσία του άλλου σε τρεις εξαιρετικά γόνιμες τηλεδιασκέψεις!

Με επίκεντρο τη συζήτηση για τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα εξασφαλίσουν την επιτυχία της υποβολής πρότασης του Σωματείου μας προς το Υπουργείο Πολιτισμού με τον τίτλο «Ο Καραγκιόζης στην Ελλάδα», ήδη από το βράδυ της 4^{ης} Μαΐου επιδοθήκαμε σ' ένα μαραθώνιο τηλεφωνικών επαφών με τους συναδέλφους ανά την Ελλάδα, προκειμένου ν' αποστείλουν άμεσα τα βιογραφικά τους, αναγκαία στοιχεία για την υποστήριξη της επιλεξιμότητας, αλλά και για την έγκαιρη υποβολή της πρότασής μας.

Η 5^η Μαΐου υπήρξε πραγματικά για μας όντως η εορτή της Αγίας Ειρήνης! Της Αγίας, την βοήθεια της οποίας επικαλείται ακόμη κι αυτός ο Μέγας Αλέξανδρος, στην ομώνυμη παράσταση «για να σκοτώσει το θειό να πάρει τη Σειρήνη»! Το όμορφο γυναικείο όνομα **Ειρήνη** παράγεται από το Αρχαιοελληνικό ρήμα **Είρω** που σημαίνει: δένω, πλέκω, συνδέω, ενώνω! Έτσι φέτος την 5η Μαΐου, αλλά και την επομένη ζήσαμε **μια νοερή Εορτή της Ενότητας**, καθώς κατακλυστήκαμε από ένα πλήθος «βιογραφικών σημειωμά-

των» εκλεκτών συναδέλφων και φίλων από το Πανελλήνιο. Με την απόφασή τους ν' ανταποκριθούν στο πάνδημο κάλεσμα του Σωματείου προς όλους τους Καραγκιοζοπαίκτες εξέφρασαν την επιθυμία και τη συμφωνία τους να συμβράξουν ως συνεργάτες για την ευόδωση των στόχων του προγράμματός μας, δικαιώνοντας έτσι έμπρακτα τη θεμελιώδη Δημοκρατική Αρχή «του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι»!

Έχοντας αναλάβει το καθήκον: της συγκέντρωσης, τυπικής επεξεργασίας, ταξινόμησης και αποστολής των «βιογραφικών σημειωμάτων» στον Υπεύθυνο Συντονιστή, απόλαυσα μία μοναδική χαρά, ν' αναγνώσω με μεγάλη συγκίνηση όχι απλά βιογραφικά, αλλά πολύτιμες σελίδες που καταγράφουν μέσα απ' την προσωπική πορεία του κάθε καλλιτέχνη ένα τμήμα, έστω, της νεότερης ιστορίας του σύγχρονου Θεάτρου Σκιών.

Καθώς διαβάζει κανείς τα πλουσιότερα βιογραφικά των παλαιότερων και τα συνοπτικότερα των νεότερων συναδέλφων παρουσιάζεται μπροστά στα μάτια του μια πολύχρωμη βεντάλια από ταλέντα, ικανότητες και δεξιότητες, γνώσεις και προσόντα όλου του καλλιτεχνικού φάσματος που τούς διακρίνουν. Πέρα δε από την τοποθέτησή τους ως προσωπικοτήτων στο χωροχρονικό συνεχές, μας επιτρέπουν να τους παρακολουθήσουμε στην πολυποίκιλη, πολυσήμαντη, αλλά προπάντων αγωνιώδη, επίπονη και πολύμοχθη καλλιτεχνική τους πορεία, ώστε να προβάλουν και να υπερασπιστούν τον Καραγκιόζη στην Ελλάδα, αλλά και παγκοσμίως.

Πόσο συγκινηθήκαμε καθώς νοιώθαμε διαβάζοντας να αναδύεται η ειλικρινής αγάπη και αφοσίωση τους στην τέχνη, που άσκησαν για

Αναμνηστική φωτογραφία από το Καλλιτεχνικό συμβούλιο (1η Μαΐου 2020).

δεκαετίες οι παλαιότεροι και υπηρετούν καθημερινά οι νεότεροι!

Πόσο σκιρτήσαμε βλέποντας το σεβασμό που τρέφουν προς τους Παππούδες και Πατεράδες, τους Δασκάλους τους, σύγχρονοι Καραγκιοζοπαίκτες που αγωνιούν καθημερινά να φανούν αντάξιοι της οικογενειακής τους παράδοσης!

Πόσο κατανοήσαμε τον θαυμασμό και τη διάθεση να μιμηθούν έως κεραίας, αλλά φυσικά και να ξεπεράσουν τους μάστορές τους καταξιωμένοι Καλλιτέχνες!

Πόσο συναισθανθήκαμε το σφρίγος, αλλά και την επιθυμία των νεότερων συναδέλφων μας μέσα από τη δράση τους να φθάσουν, να μοιάσουν και να υπερβούν τα Πρότυπά τους!

Πόσο κατανοήσαμε πως αυτός ο ανεπιτήδευτος και λιτός, πολλές φορές, τρόπος «αυτοσυστάσεως» των καλλιτεχνών αποτελεί τη γνησιότερη μορφή εξιστόρησης! Σαν να πίνει ο διψασμένος νερό από το κεφαλόβρυσο!

Για τούτο αισθάνομαι ιδιαίτερα τυχερός που συνέθεσα σ' ένα ενιαίο corpus (σώμα) όλα αυτά τα βιογραφικά, γιατί πέρα από την πρακτική

τους αξία αποτελούν πολύτιμα ιστορικά σημειώματα για όσους μελλοντικά θ' ακολουθήσουν τα δικά μας βήματα στην τέχνη. Εύχομαι κι ελπίζω, αλλά και προτρέπω όσους δεν μπόρεσαν για λόγους ανώτερους των δυνάμεών τους ή δεν πρόφθασαν ν' αποστείλουν και τα δικά τους βιογραφικά σημειώματα, να το πράξουν στο προσεχές χρονικό διάστημα για να μεγεθυνθεί η γνώση μας για τους παλαιότερους και κυρίως τους νεότερους εργάτες της τέχνης μας.

Φίλοι και φίλες, ένας ούριος, φρέσκος κι ελπιδοφόρος άνεμος φουσκώνει τα πανιά του Σκάφους του Σωματείου μας. Είναι ένα παλιό, αλλά γερό Σκαρί με μεγάλη Ιστορία στη θάλασσα της Λαϊκής Τέχνης, γι' αυτό και είναι αδύνατον να αγνοηθεί. Ας αποτελέσουμε, λοιπόν, όλοι εμείς – αλληλέγγυοι και συνεργάτες – το νέο του πλήρωμα, για να το οδηγήσουμε με ενθουσιασμό, επιτέλους, άφοβα στις ανοιχτές θάλασσες του σύγχρονου κόσμου! Έτσι θα μπορούμε να γιορτάζουμε αληθινά και ουσιαστικά όλοι μαζί κάθε 5^η Μαΐου την Αγία Ειρήνη!

Κορωνοϊός 2020

Σκίτσα, σχόλια και δράσεις των Καραγκιοζοπαιχτών

Μέσα από το χιούμορ τους, αλλά και από τη διάθεση τους να μην χαθεί η επαφή με τους θεατές, ολοι οι άνθρωποι του Καραγκιόζη βάζουν τη δική τους πινελιά στην προσπάθεια ψυχαγωγίας στις δύσκολες ημέρες που περνάει ο τόπος μας, ανεβάζοντας επίκαιρα βίντεο, φιγούρες προς κατασκευή, αλλά και ολόκληρες παραστάσεις που μπορούν να δουν οι φίλοι μας από το σπίτι. Σας παρουσιάζουμε παρακάτω το εν λόγω υλικό κατ αλφαβητική σειρά.

Ο **Αγάπιος Αγαπίου**, ανεβάζει στη σελίδα του στο facebook ωραία και επίκαιρα βιντεάκια

Ο Ηλίας Καρελλάς έφτιαξε το δεκάλογο του Καραγκιόζη
για τον COVID-19 και πολλά άλλα επίκαιρα σκίτσα!

Ο
ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ
ΤΟΥ
COVID-19
ΣΚΙΤΣΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΚΑΡΕΛΛΑ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

ΜΕΝΟΥΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΣ

ΚΡΟΥΣΜΑ

ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΟ ΜΕ
ΤΑΞΙΔΙ

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΟ
ΚΡΟΥΣΜΑ

ΑΝΟΣΙΑ ΑΓΕΛΗΣ

ΙΧΝΗΛΑΤΗΣΗ

ΟΡΦΑΝΟ ΚΡΟΥΣΜΑ

ΓΝΩΣΤΟ ΚΡΟΥΣΜΑ

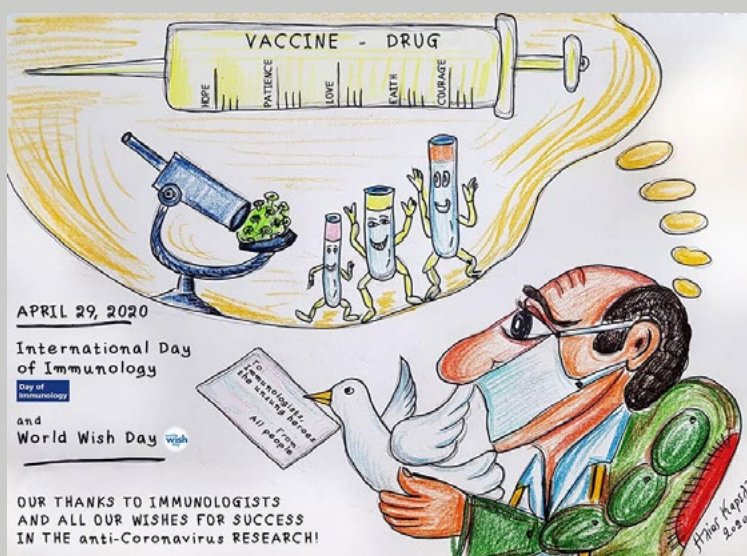
ΑΣΥΜΠΤΩΜΑΤΙΚΟΣ

ΥΠΟΠΤΟ ΚΡΟΥΣΜΑ

Ο Κ. Καμαριάρης (Ψυχραιμίας) ανέβασε στο Youtube μία πρωτότυπη παράσταση με τίτλο: Ο Καραγκιόζης και ο Κορωνοϊός

Ο Σωκράτης Κοτσορές, συνεχίζει να ανεβάζει παραστάσεις δικές του και άλλων μεγάλων καραγκιοζοπαιχτών, όπως Ευγένιος Σπαθάρης, Μίμης Μάνος κ.α. αλλά και σχέδια φιγουρών για τους μικρούς και τους μεγάλους μας φίλους στη σελίδα του: www.karagkiozis.com.gr

Ο Τάσος Κούζαρος
ανέβασε στη σελίδα
του «Εργαστήριο
Σκιών Κούζαρος»
βίντεο με τίτλο:
«Ποιος είναι ο
ΜπαρμπαΓιώργος;».

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΓΙΩΡΓΟΣ?

Ο Θοδωρής
Κωστιδάκης
ανεβάζει επίκαιρα
σκετσάκια στο
Karaghiozis at Home
στο YouTube.

Ο Νίκος Μπαρμπούτης ανέβασε στο Youtube μία ηρωική
παράσταση από το παλιό ρεπερτόριο του Θεάτρου Σκιών:
Ο Γέρο Δήμος

Ο Δημήτρης Μπερέκος
συνεχίζει για πέμπτη
χρονιά την ανάρτηση
σπάνιου υλικού. Το
τελευταίο δίμηνο
φιλοξενήθηκαν στο
κανάλι του παραστάσεις
των Γ. Μαμάη, Ορέστη,
Ευγένιου Σπαθάρη, Γ.
Χαρίδημου κ.α.

Ο Χαράλαμπος Ρουμελιώτης
συνεχίζει να ανεβάζει στο Youtube
παραστάσεις από παλιούς
καραγκιοζοπαίχτες και σπάνιες
ηχογραφήσεις από δίσκους

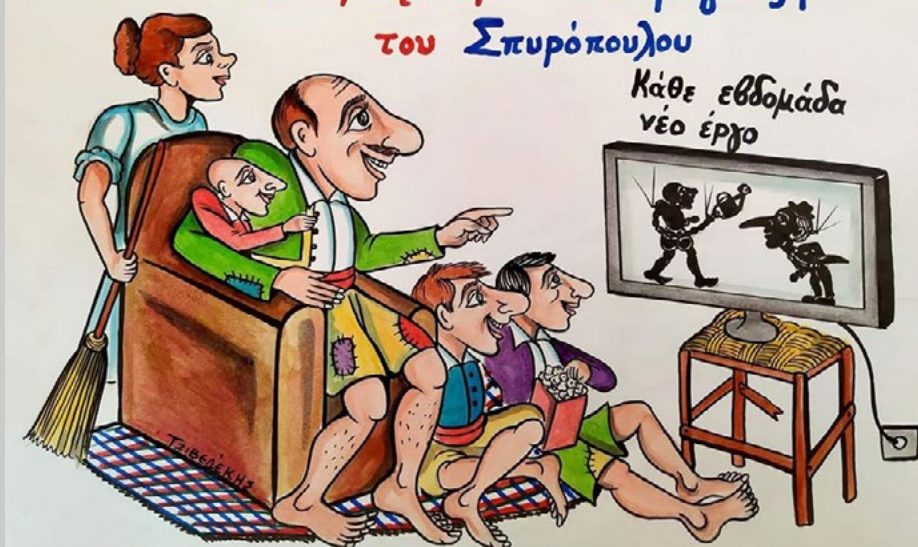

**Ο Χρήστος
Στανίσης**
ανέβασε στο
Youtube την
παράσταση
του ευγένιου
Σπαθάρη «Ο
Καραγκιόζης
επιχειρηματίας»

ΜΕΝΟΥΜΕ ΣΠΙΤΙ!

Συντροφιά με τον Καραγκιόζη
του Σπυρόπουλου

Κάθε εβδομάδα
νέο έργο

Ο Θανάσης
και ο Κώστας
Σπυρόπουλος
ανεβάζουν στο
Youtube κάθε
εβδομάδα
παραστάσεις
τους

Ο Νικόλας Τζιβελέκης ανέβασε στο
Youtube απόσπασμα ραδιοφωνικής
συνέντευξης του Ευγένιου Σπαθάρη
στο Δεύτερο Πρόγραμμα ΕΡΤ του
2004.

Ο Κώστας
Στεφάνου
Τσίπης,
ανέβασε δύο
πρωτότυπες
παραστάσεις
στο Youtube
με τίτλο: Ο
Καραγκιόζης και ο
Κοροϊδοῖός

Η

ΦΩΝΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

WEBRADIO

foniantistasis.gr

Παρουσιάζει

Τον Καραγκιόζη του Γιάννη Χατζή,
στη σπαραξικάρδια κωμωδία

Παρασκευή
24/4
στις 20.00

“ΦΤΟΥ ΞΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΕΝΟΣ ΚΟΡΩΝΟΪΣΜΕΝΟΥ.”

Για όλα τα παιδιά 2-92 ετών!

Ο Γιάννης Χατζής παρουσίασε στη σελίδα «Η Φωνή Αντίστασης» τη σπαραξικάρδια κωμωδία “ΦΤΟΥ ΞΕΛΕΥΘΕΡΙΑ: ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ ΕΝΟΣ ΚΟΡΩΝΟΪΣΜΕΝΟΥ.”
<https://foniantistasis.gr/>

Το **Καραγκιοζοκομείο** ανέβασε στη σελίδα του την τελευταία συνέντευξη του Ευγένιου Σπαθάρη στην ΕΡΑ, καθώς και ένα τεύχος της σειράς των εικονογραφημένων ιστοριών του Ευγένιου Σπαθάρη «Ο Καραγκιόζης Αρχιτέκτων»

ΤΑ ΝΕΑ ΤΕΧΝΗ ΚΑΡΑΚΙΛΙΩΝ

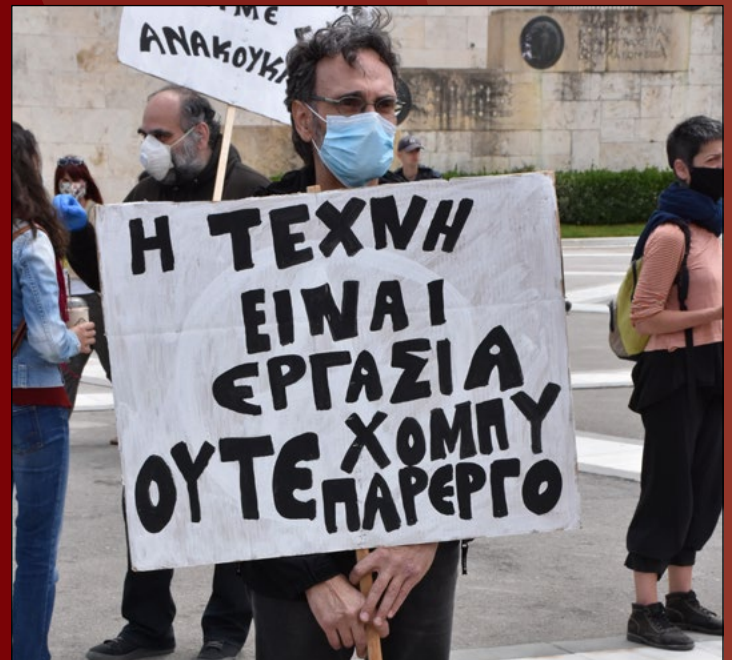
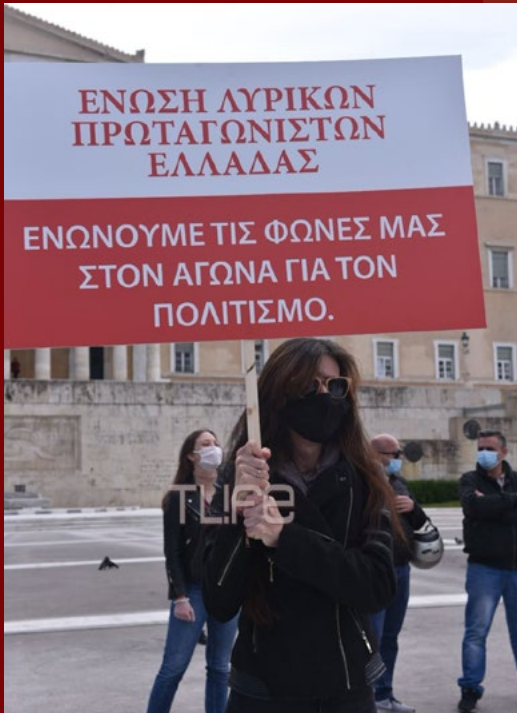
ειδήσεις, ενημερώσεις, σχολιασμοί από το Σωματείο μας

Από την κινητοποίηση των καλλιτεχνών
στο Σύνταγμα στις 7 Μαΐου 2020

ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΡΑΚΛΙΟΛΗ

Από την κινητοποίηση των καλλιτεχνών
στο Σύνταγμα στις 7 Μαΐου 2020

ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΡΑΚΙΩΤΗ

21 Μαΐου Παγκόσμια Ημέρα Πολιτισμού

Πολυπληθής και δυναμική η παρουσία του ΠΘΣ την Πέμπτη 21 Μαΐου, εορτή της Παγκόσμιας Ημέρας Πολιτισμού, έξω από το Υπουργείο Πολιτισμού, συμμετέχοντας στο κάλεσμα της ΠΟΘΑ για την υποστήριξη των δικαιών αιτημάτων όλων των ανθρώπων της τέχνης και του Πολιτισμού.

Οι φωτογραφίες που παραθέτουμε αποδίδουν παραστατικότερα το κλίμα και τον παλμό, τόσο της συγκέντρωσης, όσο και της πορείας στη Βουλή.

ΤΑ ΝΕΑ
ΤΟ ΚΑΡΑΓΚΙΩΖΗ

21 Μαΐου
Παγκόσμια Ημέρα Πολιτισμού

ΤΑ ΝΕΑ
ΤΟ ΚΑΡΑΤΚΙΛΙΟΖΗ

21 Μαΐου
Παγκόσμια Ημέρα Πολιτισμού

ΤΑ ΝΕΑ
ΚΑΡΑΤΚΙΛΩΗ

21 Μαΐου
Παγκόσμια Ημέρα
Πολιτισμού

Ο Καραγκιόζης γίνεται 130 ετών

του **Κώστα Μακρή**
Καραγκιοζοπαίχτη

Το παρόν κείμενο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα **Πελοπόννησος** στις 08/05/2020

Μια σημαντική επέτειο για τη νεότερη ιστορία της Πάτρας αλλά και την πολιτιστική ζωή της χώρας αναδεικνύει με επιστολή του προς τον δήμαρχο ο καλλιτέχνης του θεάτρου Σκιών Κώστας Μακρής. Η φετινή χρονιά είναι στρογγυλή επέτειος της γέννησης του πατρινού Καραγκιόζη από τα χέρια ενός καλλιτέχνη που θεμελίωσε τον θρυλικό ήρωα στη χώρα.

Η επιστολή του Κ. Μακρή προς τον Κ. Πελετίδη έχει ως εξής:

«Προς τον Δήμαρχο Πατρέων

Αγαπητέ κύριε Δήμαρχε. Τη χρονιά που διανύουμε συμπληρώνονται 130 χρόνια από τότε που ο «Μίμαρος», ο πατριάρχης του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών, πραγματοποίησε την πρώτη παράσταση του Ελλήνα Καραγκιόζη στην πόλη μας.

Η επέτειος αυτή θα πρέπει να αποτελέσει ορόσημο για τον λαϊκό πολιτισμό και εν γένει το πολιτιστικό γίνεσθαι της πόλης μας και να γίνει αφορμή για έναν κύκλο εκδηλώσεων οι οποίες θα τιμούν αυτήν την παράδοση και θα φέρουν σε επαφή το κοινό με την ιστορία αλλά και τη συνέχεια του Παραδοσιακού Θεάτρου Σκιών.

Σας προτείνω να διοργανωθεί ένα Φεστιβάλ, ως συνέχεια των εκδηλώσεων που γίνονταν με μεγάλη επιτυχία τα προηγούμενα χρόνια, όπου οι καταξιωμένοι εκπρόσωποι αυτής της παράδοσης στην πόλη μας να παρουσιάσουν έργα εμβληματικά και χαρακτηριστικά, τα οποία να αντιπροσωπεύουν και να τιμούν την σπουδαία αυτή λαϊκή τέχνη.

Σας προτείνω γι' αυτό τον σκοπό να σχηματιστεί μία επιτροπή εμπειρογνομόνων, από έγκυρους ανθρώπους του πολιτισμού, που έχουν ασχοληθεί με την ιστορία και την ανάδειξη της τέχνης αυτής, ώστε να υπάρξει μία διοργάνωση υπό την αιγίδα σας

η οποία θα αποτελέσει μία πολιτιστική όαση στους δύσκολους καιρούς που όλοι βιώνουμε.

Γνωρίζοντας τις δύσκολες συνθήκες και τους περιορισμούς που επιβάλλει η έκτακτη κατάσταση της πανδημίας, θα μπορούσαν οι παραστάσεις να οργανώνονται σε ανοικτούς χώρους, κάθε φορά και σε διαφορετική περιοχή, με μικρό αριθμό θεατών που θα τηρούν τους επιβεβλημένους κανόνες υγιεινής και προστασίας, (πλατείες γειτονιών, κ.λπ. με καθίσματα σε ορισμένες αποστάσεις, και ό,τι άλλο προβλέπεται), ενώ θα μπορούσαν επίσης με τη χορηγία του Δήμου να βιντεοσκοπηθούν και να μπορούν να είναι

προσβάσιμες στο κοινό μέσω του διαδικτύου, όπως γίνεται με πολλές από τις εκδόσεις της Δημοτικής Βιβλιοθήκης και τις ψηφιακές περιηγήσεις της Πινακοθήκης.

Πιστεύω ότι μία τέτοια κίνηση από την πλευρά του Δήμου, θα αποτελέσει μία ανάσα και για τους εκπροσώπους του Πατρινού καραγκιόζη, που υφίστανται και αυτοί, μαζί με όλους τους υπόλοιπους εργαζόμενους της τέχνης και του πολιτισμού, τις συνέπειες αυτής της κρίσης και θα προσφέρει πολιτιστική τροφή στους επίσης δοκιμαζόμενους συμπολίτες, τιμώντας ταυτόχρονα την μεγάλη αυτής Λαϊκής Παράδοσης του Έλληνα Καραγκιόζη και των εκπροσώπων της, ξεκινώντας από τον μεγάλο «Μίμαρο».

Προσβλέπω στην ευαισθησία και την αγάπη σας για τη λαϊκή μας παράδοση και σας ζητώ την αιγίδα και τη χορηγία σας.

Με εκτίμηση

Κώστας Μακρής».

Ο Κώστας Μακρής εν δράσει

Ο Κώστας Μακρής με την βοήθεια των γιων του, Μπάμπη και Αριστοτέλη

«Ο ΗΡΩΑΣ ΤΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ»

(Απομαγνητοφώνηση και καταγραφή)

του **Νίκου Μπαρμπούτη**
Καραγκιοζοπαίκτη

Αγαπητοί αναγνώστες, συνάδελφοι και φίλοι.

Συνεχίζουμε μια από τις παλαιότερες ηρωικές παραστάσεις του Θεάτρου Σκιών, μια άγραφη σελίδα της Ελληνικής μας Ιστορίας "Ο ΗΡΩΑΣ ΤΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ" έτσι όπως παρουσίασε ο αείμνηστος Πειραιώτης Μάστορας του Θεάτρου Σκιών, Βάγγος Κορφιιάτης. Ο Π. Καπετανίδης μας παραχώρησε το υλικό της βιντεοσκοπημένης παράστασης από το αρχείο του, ανεβάζοντας την στο YouTube στον παρακάτω σύνδεσμο: <https://www.youtube.com/watch?v=jCOOCvRTjn0&t=2276s>

Σκηνή 23: Βγαίνει ο Θήμιος να φυλάξει καρπούλι και βλέπει τον Καραγκιόζη να έρχεται με το γάιδαρο αγκαλιά ο οποίος είναι χωρίς κεφάλι.

Θήμιος: Αχ ευχαριστήθηκε η καρδούλα μου, μακάρι να έρχονταν κανείς από δαύτους μας έχουν φάει τα κεσάτια εδώ πέρα, δεν ξέρουμε τι μας γίνεται

Καραγκιόζης: (τραγουδάει) Βρε έχασα τη γαιδουρούλα μου, με ξύλα φορτωμένη ντε, βρε ντέη, ντέη γαιδουρουλαμ' ντέη. Κι όποιος την βρει, ας την χαρεί, μόνο το σχοινί να φέρει. Ντε, βρε ντέη, ντέη γαιδουρουλαμ' ντέη

Θήμιος: (μονολογεί) Τι πράγμα είναι αυτό που έρχεται; Ουρακοτάγκος είναι; έρχεται συρτά και πλαγιαστά. Δεν μπορώ να καταλάβω τι είναι. Αμ, θα σε φάει ο λύκος, θα σε φάει όποιος κι αν είσαι (γονατίζει στον βράχο και κρύβεται μην τον δει ο Καραγκιόζης)

Θήμιος: Στον τόπο ωρέ! (επιτίθεται στον Καραγκιόζη) Τι πράγμα είναι αυτό που κουβαλάς ωρε;

Καραγκιόζης: Κοτζάμ γάιδαρος δεν τον βλέπεις; (στο

γαϊδούρι λείπει το κεφάλι)

Θήμιος: Τι γαϊδαρος είναι ωρε; και πως περπατάει;

Καραγκιόζης: γαϊδαρος γαϊδουρίσιος! Έλα ρε καλό-παιδο πως περπατάει, δεν ξέρεις πως περπατάνε τα γαϊ-δούρια; με τα πόδια δεν περπατάνε;

Θήμιος: Τα πόδια τα βλέπω ωρε αλλά πως βλέπει τη στράτα;

Καραγκιόζης: Ε, τη στράτα τη βλέπει με τα μάτια του!

Θήμιος: Και που είναι τα μάτια του;

Καραγκιόζης: Εμ μπίτ ανίδεος είναι, δεν ξέρει που είναι τα μάτια! Εδώ στο κεφάλι δεν τα βλέπεις; Ωχ Πα-ναγία μου το φάγαν οι λύκοι το κεφάλι του και δεν πήρα χαμπάρι. Για περίμενε (μαζεύει το σώμα του γαιδάρου και το παίρνει εντός σκηνής)

Θήμιος: Τι είσαι εσύ ρε; Χριστιανός ή Τούρκος;

Καραγκιόζης: Ωχ που έχω μπλέξει δεν μπορώ να κα-ταλάβω. Εσύ τι είσαι;

Θήμιος: Εγώ είμαι Τούρκος!

Καραγκιόζης: Ε τότε κι εγώ Τούρκος είμαι!

Θήμιος: Όστε Τούρκος είσαι ε; σε έπιασα! (κινείται απειλητικά προς το μέρος του)

Καραγκιόζης: Οχι, όχι!

Θήμιος: Τι είσαι ωρε κρένε

Καραγκιόζης: Τι να σου κρίνω, κρίνε μου! (φοβισμέ-νος)

Θήμιος: Λέγε ωρε τι είσαι;

Καραγκιόζης: Είμαι Χριστιανός!

Θήμιος: Χριστιανός;;;

Καραγκιόζης: Όχι, όχι...Τωρα τι είμαι Εβραίος είμαι; κι εγώ δεν ξέρω τι είμαι. Είμαι Χριστιανός ρε, να σκότω-σε με να τελειώνουμε! (σκύβει το κεφάλι)

Θήμιος: Χριστιανός; και πως σε λένε;

Καραγκιόζης: Εσένα πως σε λένε;

Θήμιος: Εμένα με λένε μην σε μέλει!

Καραγκιόζης: Μην σε μέλει σε λένε; Ε τότε εμένα με λένε μη σε νοιάζει!

Θήμιος: Τι όνομα είναι αυτό ωρε;

Καραγκιόζης: Φαίνεται ο ίδιος νονός μας έχει βαφτί-σει!

Θήμιος: Για πρόσεχε μην παίζεις μαζί μου ωρε. Λέγε πως σε λένε;

Καραγκιόζης: Με λένε Καραγκιόζη

Θήμιος: Ρε συ εσύ είσαι ο ανιψιός του βλαχογιώργου και δεν το κρένεις τόση ωρα; Πως μεγάλωσες έτσι ωρε Καραγκιόζη;

Καραγκιόζης: Έχω πρόωρη ανάπτυξη βλέπεις!

Θήμιος: Βρε δεν σε γνώρισα, βρε νααα (του ρίχνει φάπα)

Καραγκιόζης: Μπράβο ωραία γνωριμία κάναμε!

Θήμιος: Τι μάτα ωρε Καραγκιόζη; Ψήλωσες ρε. Βρε νααα (φάπα)

Καραγκιόζης: Μπράβο και βρήκε τον στόχο ο γρου-σούζαρος. Καλά είμαι εγώ, εσύ ποιος είσαι;

Θήμιος: Δεν με γνωρίζεις εμένα ρε; ρε δεν είμαι η Θήμιος;

Καραγκιόζης: Α εσύ είσαι η Θήμιος; Για κοίτα ρε παι-δάκι μου και λιποψύχησα. Τι χαμπάρια ρε Θήμιος; Αι στο καλό, βρε νααα (φάπα). Ρε τον Θήμιο να μην τον γνωρί-σω. Για κοίτα πως ψήλωσε, κόντυνε, φάρδυνε, στένεψε βρε ναααα (φάπα) Πόσα χρόνια είχα να σε δώ βρε νααα (άστοχη προσπάθεια για φάπα ο Θήμιος απομακρύνε-ται) Ααα Θήμιο είσαι ζαβολιάρης! Έπρεπε να το φέρου-με ισοπαλία το παιχνίδι

Θήμιος: Τι θές ωρε;

Καραγκιόζης: Θέλω να δώ τον καπετάν Αντώνη!

Θήμιος: Περίμενε ωρε (σφυράει κλέφτικα και παρου-σιάζεται ο Κατσαντώνης) Καλώς τα δέχτηκες καπετάνιε! (φεύγει και τους αφήνει μόνους)

Σκηνή 24: Ο Κατσαντώνης συνομιλεί με τον Καραγκιό-ζη.

Κατσαντώνης: Γεια σου ωρε κέντρον! Τι χαμπάρια ωρε;

Καραγκιόζης: Γεια σου καπετάνιε μου. Καλά είμαι καπετάνιε μου

Κατσαντώνης: Να μου ζήσεις (του ρίχνει μια σπρωξιά και κάνει ανάποδη τούμπα ο Καραγκιόζης)

Καραγκιόζης: Γκόλλλ! Καπετάνιε μου άλλη μια τέτοια αν μου δώσεις θα με διαλύσεις σαν ψιλικατζίδικο. Καπε-τάνιε σου έχω μια μπιστόλα!

Κατσαντώνης: μπιστόλα; δυμούτσουνη;

Καραγκιόζης: Όχι τετράγωνη! Περίμενε μια στιγμή να στη δείξω (ψάχνει στην καμπούρα του)

Κατσαντώνης: Μέσα εκεί την έχει χωμένη ωρε; Βρε αυτό είναι γράμμα! Επιστολή μωρέ λέγεται

Καραγκιόζης: Το ίδιο είναι καπετάνιε μου

Κατσαντώνης: Για διάβασε τη ωρε Καραγκιόζη

Καραγκιόζης: Πω, πω βλακεία που κάνανε! Κόλλησαν τα γράμματα πάνω στο χαρτί. Δεν τα έβαζαν καλύτερα σε ένα σακουλάκι, να μας τα έδιναν να διαλέγαμε εμείς εκείνα που μας κάνουνε

Κατσαντώνης: Τέλος πάντων διάβαζε!

Καραγκιόζης: Μάλιστα. Έχουμε και λέμε. Ψου και Ω Ψώ! Ρου και Α Ρα! Ψώρα; Ωχ ψώρα θα κολλήσουμε ψώρα! Κάτσε γιατί είναι γεμάτο μπαστούνια και κου-λουράκια. Λοιπόν, καπετάν Αντώνη! Μόλις λάβεις την μπιστόλα μου

Κατσαντώνης: Την επιστολή!

Καραγκιόζης: Το ίδιο είναι! Μην χάσεις καιρό να βάλεις του Καραγκιόζη να φάει

Κατσαντώνης: Το λέει αυτό επάνω επάνω;

Καραγκιόζης: Ε απάνω απάνω το λέει, εγώ φταίω; Αφού το γράψανε! Και μόλις του βάλεις να φάει, ξανά βάλτου να φάει και ξανά βάλτου να φάει!

Κατσαντώνης: Ε μα όλο για φαί λέει;

Καραγκιόζης: Καπετάνιε μου άστη μπιστόλα, τα ξέρω απόξω! Ο Αλή Πασάς οργίασε όταν του έστειλες πεσκέσι τον Βεληγκέκα σκοτωμένο και στέλνει εδώ μεγάλο ασκέρι να σε πολεμήσει. Στέλνει τον Γιουσούφ-Αράπη

Κατσαντώνης: Ωραία ωρε Καραγκιόζη και εμείς τον περιμένουμε. Τώρα θα μείνεις κοντά μας να πολεμήσεις και εσύ. Μήπως πεινάς;

Καραγκιόζης: Αν πεινάω; Μάγια μου έκανες καρβέλα και μουρλάθηκα για σένα. Εδώ δηλαδή τι τρώτε εσείς αν επιτρέπεται;

Κατσαντώνης: Εμείς εδώ ωρε τρώμε σουβλα και καθαρόν αέρα!

Καραγκιόζης: Αλήθεια; Γιατί εμείς στην Αθήνα τον καβουρντίζουμε τον αέρα για αυτό σου λέω κατάλαβες;

Κατσαντώνης: Έλα λοιπόν να κολατσίσεις λίγο. Άιντε παιδιά ο Καραγκιόζης είναι κοντά μας (φεύγουν)

Μπαρμπαγιώργος: (μέσα από τη σκηνή) Ωι μανούλαμ' ο Καραγκιόζης ήρθε παιδιά τον νου σας στα σελάχια σας!!!

Σκηνή 25: Ο Κατσαντώνης δίνει οδηγίες στον Καραγκιόζη για να φυλάξει σκοπιά!

Κατσαντώνης: Ε ωρε Καραγκιόζη θα φορέσεις φουστανέλες! Ε ωρε Θήμιο δώστου τις φουστανέλες του συγχωρεμένου του Νάσου

Καραγκιόζης: Τι διάολο κι εδώ συγχωρεμένα θα φορέσω ρε παιδάκι μου. Δεν θα μου πούνε μια φορά μεγιά κι εμένα!

Κατσαντώνης: Πάρε κι αυτά τα τσαρούχια! Άιντε ωρε. Τι κάνεις μωρέ; Τη φουστανέλα στο λαιμό σου την έδεσες ωρέ; Στη μέση την δένουνε!

Καραγκιόζης: Σάμπως έχω ξανά φορέσει; Α για αυτό ήμουν σαν αλεξίπτωτο ντυμένος!

Κατσαντώνης: Πάρε και τα τσαρούχια! Γιατί το ένα δεν σου μπαίνει ωρε; Μήπως στα δώσαμε παράταιρα ωρε;

Καραγκιόζης: Όχι καπετάνιε τα πόδια μου είναι παράταιρα. Στο ένα φοράω σαράντα πέντε στο άλλο εβδομήντα οκτώ κατάλαβες!

Κατσαντώνης: Πάρε κι ένα μπιστόλι και έλα μαζί μου. Έλα κοντά μου τώρα, τα παλικάρια είναι κουρασμένα θα μείνεις λίγο καραούλι

Καραγκιόζης: (βγαίνει ντυμένος φουστανελοφόρος μαζί με μια κουμπούρα στο χέρι) Τι θα μείνω; Μαύρο ή άσπρο το θές να είναι το καρούλι;

Κατσαντώνης: Είπα καραούλι! Δηλαδή σκοπός

Καραγκιόζης: Ααα σκορπιός...μάλιστα!

Κατσαντώνης: Πρόσεξε τώρα Καραγκιόζη όταν εσύ είσαι σκοπός όλοι εμείς κρεμόμαστε στο λαιμό σου

Καραγκιόζης: Και που να σας κουβαλήσω όλους καπετάνιε μου;

Κατσαντώνης: Δεν με κατάλαβες! Με μια σου απροσεξία μας αιφνιδιάζει ο εχθρός και είμαστε όλοι χαμένοι. Για αυτό το ένα σου το μάτι θα το πετάξεις στον κάμπο. Το άλλο σου το μάτι θα το πετάξεις στον πευκώνα. Το ένα σου αυτί στον κάμπο και το άλλο στον πευκώνα. Καραγκιόζης: Το μάτι; και το άλλο το μάτι; Και το αυτί μου; Α δηλαδή μάτι, αυτί, αυτί και μάτι! Δεν μου λες, τη μύτη που να την πετάξω;

Κατσαντώνης: Δεν χρειάζεται!

Καραγκιόζης: Ααα περιττός αριθμός!

Κατσαντώνης: Κι όταν δεις τον εχθρό να σφυρίζεις!

Καραγκιόζης: Καπετάνιε μου εδώ που τα λέμε μπορώ και σφυράω αλλά άμα δώ τον εχθρό θα καταπιώ τη γλώσσα μου και θα κάνω λιάρ, λιάρ...

Κατσαντώνης: Πρόσεξε λοιπόν τα μάτια σου τέσσερα! (φεύγει)

Καραγκιόζης: Βρε δύο τα χω δεκαπέντε θα τα κάνω. Τώρα εδώ που τα λέμε με έβαλε εμένα καρούλι έτσι; πρέπει να αμυνθώ υπέρ καρβελιού και υπέρ φασουλάδας. Ας υποθέσουμε ότι έρχονται δεκαεπτά μεραρχίες Ανατολικά, εβδομήντα οχτώ μεραρχίες Δυτικά, εγώ τώρα τι πρέπει να κάνω; Πρέπει να πολεμήσω για να υποστηρίξω τη ζωή μου και το πορτοφόλι μου! Θα μου πείτε αγαπητοί μου φίλοι, έχω πορτοφόλι εγώ; Δεν έχει σημασία αν είχα δεν θα το υποστήριζα! Πρέπει να αμυνθώ λοιπόν.

(Μονολογεί): Πίσω ντιβ, νταβ, ντουβ, ντιβ (κάνει ότι πυροβολεί, βγαίνει άξαφνα από πίσω του ο Κατσαντώνης του δίνει μια σπρωξιά και κάνει τούμπα)

Κατσαντώνης: Σου άρεσε ωρέ; τι μπάμ και μπούμ ωρε;

Καραγκιόζης: Καπετάνιε έκανα μια πρόβα, αν έρθουν οι εχθροί πως θα πολεμήσω κατάλαβες;

Κατσαντώνης: Μην το ξανά κάνεις αυτό γιατί έτσι προδίδεις τα λημέρια στον εχθρό. Τα μάτια σου τέσσερα! (φεύγει)

Καραγκιόζης: (μονολογεί) Ντιβ, νταβ, ντουβ...

Κατσαντώνης: (παραφυλάει και τον βλέπει) εδώ είμαι! Μην το ξανά κάνεις είπαμε!

Καραγκιόζης: Σε βλέπω! Άπα, πα δεν το ξανακάνω! Ωχ μανούλα μου νομίζω έρχονται ασκέρια! (Σφυράει κλέφτικα)

Κατσαντώνης: (βγαίνει άξαφνα) Τι είναι ωρε Καραγκιόζη;

Καραγκιόζης: Καπετάνιε νομίζω μας βαλαν στη μέση, κοκκίνισε ο κάμπος! Πω, πω καταστροφή μιλιούνια καπετάνιε μου

Κατσαντώνης: Αυτά είναι παπαρούνες ωρε Καραγκιόζη δεν τα βλέπεις;

Καραγκιόζης: Παπαρούνες είναι; Αφού σου λέω παπαρούνες είναι και μου λές Τούρκικα φέσια ότι είναι και κοκκινίζουνε!

Σκηνή 26: Βγαίνει ένας Μεμέτης Τούρκος στρατιώτης συνομιλεί με τον Καραγκιόζη και ο Καραγκιόζης τον σκοτώνει με τέχνασμα.

Μεμέτης: Πωγια να πηγαίνω ωρε να ανιχνεύω λίγο τον χώρο

Καραγκιόζης: (κρυμμένος στον βράχο) ντιβ, νταβ, ντουβ... (τον φοβερίζει με ήχους πυροβολισμών που κάνει με το στόμα)

Μεμέτης: Πωγια τι να είναι αυτό ωρε; πω ζεβζέκη, πω σεϊτάνι να είναι ωρε;

Καραγκιόζης: Ψηλά τα χέρια, ψηλά τα πόδια ρεεε!

Μεμέτης: Πωγια ράι, πωγια ράι! Πω τι να είναι αυτό ωρε που κρατάς;

Καραγκιόζης: Στραβομάρα δεν το βλέπεις τι είναι; Τσιμπούκι είναι ρε!

Μεμέτης: Πωγια τσιμπούκα είναι; πωγια και γιατί δεν καπνίζει;

Καραγκιόζης: Ε δεν το χω ανάψει ακόμα. Θές να ρουφήξεις καμιά τζούρα;

Μεμέτης: Πωγια κι έχω να καπνίσω μέρες ρε καρντάση

Καραγκιόζης: Έλα βάλτο στο στόμα σου. Είναι λίγο σέρτικο αλλά δεν θα σε πειράξει! Να το ανάψω;

Μεμέτης: Πωγια άναψε το να ρουφήξω καμιά ωρε

Καραγκιόζης: Άντε ρούφα, δυνατά... (τον πυροβολεί και τον σκοτώνει)

Κατσαντώνης: (βγαίνει απότομα) τι έγινε ωρε Καραγκιόζη; τι είναι μωρέ;

Καραγκιόζης: Ε του έδωσα και κάπνισε καπετάνιε μου του στρατιώτη! Από ότι φαίνεται ήρθε ο Γιουσούφ-Αράπης

Κατσαντώνης: Μάζεψε το πτώμα γρήγορα! Δεν έπρεπε να το κάνεις αυτό!

Σκηνή 27: Βγαίνει ο Γιουσούφ με το ασκέρι του.

Κατσαντώνης: (εντός σκηνής- λευκό πανί μιλά προς τα παλικάρια) γενναίοι μου λεβέντες αφήστε τους να προχωρήσουν στο βάθος της κοιλάδας και εκεί θα τους πετσοκόψουμε

Γιουσούφ: (κάνει ένα πέρασμα μαζί με το ασκέρι του, 5 Μεμέτια Τούρκους στρατιώτες) Πωγια άιντε ωρε διαβαίνετε ωρε, ακολουθήστε με ωρε...

Καραγκιόζης: (εντός σκηνής) καπετάνιε να τους ρίξω; άσε με να την γαργαλίσω λίγο την κουμπούρα

Κατσαντώνης: Όχι ωρε Καραγκιόζη σταμάτα! Έτοιμοι παιδιά (φωνάζει στα παλικάρια) Άιντε βαράτε τους, χτυπάτε τους ωρε λεβέντες

Σκηνή 28: Μάχη Κλέφτες με Μεμέτια. Ηχητική υπόκρουση μάχης ή σέρβικο γρήγορο με ζωντανή ορχήστρα. Ο κλέφτης Κώστας κυνηγάει τον Γιουσούφ να τον σκοτώσει. Ο Κατσαντώνης τον ακολουθεί και του φωνάζει.

Κατσαντώνης: Στον τόπο ωρε ζαγάρια! Απάνω τους ωρε λεβέντες!

(Τα παλικάρια σκοτώνουν 5 Μεμέτια τα πτώματα βρίσκονται επί σκηνής)

Στάσου ωρε Κώστα μην τον σκοτώσεις ωρεεε...

Κώστας: (ξιφομαχεί με Γιουσούφ) Έλα εδώ ωρε σαπιοκοιλιά!

Κατσαντώνης: (βγαίνει πίσω από τον Κώστα και τον προλαβαίνει πριν σκοτώσει τον Γιουσούφ) Αστον μωρέ, με κούρασες ωρε!

Κώστας: (ο Γιουσούφ φεύγει) άσε με καπετάνιε να τον βγάλω από την μέση να ησυχάσουμε!

Κατσαντώνης: Άμα τσακίσεις τον τσοπάνο, πρόβατα δεν έρχονται κατά εδώ μωρέ. Θα φέρει κι άλλα ασκέρια. Κουράστηκα ωρε Κώστα (λυγάζει και γονατίζει εξουθενωμένος) Δεν μπορώ να πόδια μου κοπήκανε, να ξαποστάσω λίγο ωρε Κώστα

Κώστας: Τι σου συμβαίνει καπετάνιε; Βλέπω και ιδρώνεις. Έλα καπετάνιε πάμε μέσα να ξαποστάσεις! (φεύγουν)

Κατσαντώνης: (φωνάζει στον Καραγκιόζη μέσα από τη σκηνή) εεε ωρε κέντρον πήγαινε μάζεψε τα πτώματα ωρε

Καραγκιόζης: Εεε ρε μανούλα μου, έχω να κάνω κηδείες τώρα! Της μουρλής θα γίνει

(Βγαίνει και μαζεύει όλα τα πτώματα μόνος του, μπερδεύεται και κουτρουβαλάει μαζί με τις σορούς των στρατιωτών)

Σκηνή 29: Βγαίνει ο Κατσαντώνης με τον Κώστα και συζητούν για την κατάσταση της υγείας του.

Κατσαντώνης: Δεν μπορώ ωρε Κώστα, το σώμα μου καίει! Σπίθες βγάζει!

Κώστας: Καπετάνιε που κάθισες να ξαποστάσεις; (τον βοηθάει να καθίσει)

Κατσαντώνης: Σε μια καλύβα ωρε, στην καλύβα του

Μάνθου κάθισα για λίγο

Κώστας: Καπετάνιε δεν έχουμε άλλη εκλογή από το να σε πάρουμε να πάμε στο Μοναστήρι να μείνεις

Κατσαντώνης: Αυτό λέω κι εγώ ωρε Κώστα! Μόνο πρόσεξε, όσο θα λείπω να μην μάθει κανένας ότι είμαι άρρωστος

Κώστας: Ε ωρε Γιώργο (φωνάζει τον Μπαρμπαγιώργο)

Μπαρμπαγιώργος: Εδώ είμαι καπετάν'

Κώστας: Βοήθα με να μεταφέρουμε τον καπετάνιο μας να τον πάμε στο Μοναστήρι

(Σηκώνουν τον Κατσαντώνη στις πλάτες και τον μεταφέρουν)

Κατσαντώνης: Σιγά ωρε παιδιά. Τι ήταν αυτό το κακό που έπαθα. Τα κόκκαλα μου πονάνε!

Κώστας: Δεν με βάραγε εμένα ένας νταμπλάς καλύτερα

Σκηνή 30: Αλλαγή Σκηνικού – αριστερά Μοναστήρι δεξιά βράχος

(Ηχητικό Σκάρος) Βγαίνει ο Κώστας μαζί με τον Μπαρμπαγιώργο και κουβαλούν τον Κατσαντώνη άρρωστο. Κατευθύνονται προς το Μοναστήρι.

Κώστας: Κουράγιο καπετάνιο μου, γρήγορα θα περάσει και θα έρθεις σιμά μας

Κατσαντώνης: Σιγά ωρε παιδιά. Καίει το κορμί μου, έχω κρυάδες

Κώστας: (φωνάζει) Παπά Θήμιοοοο

Παπάς: (εξέρχεται από το Μοναστήρι) Έλα τέκνο μου, έλα ευλογημένο μου παιδί. Περάστε μέσα, μην μιλάτε και μην λέτε το όνομα του. Περάστε και βάλτε τον σε αυτό το γιατάκι. (μπαίνουν στο Μοναστήρι)

Κατσαντώνης: (σκηνές εντός Μοναστηριού) Σε ευχαριστώ Άγιε Ηγούμενε! Άιντε παιδιά πηγαίνετε κι όπως σας είπα. Ούτε άχνα ότι εγώ είμαι άρρωστος! Τα μάτια σας τέσσερα!

Μπαρμπαγιώργος: Οι καπετάνιε εγώ δεν πάω πουθενά!

Κατσαντώνης: Πήγαινε Γιώργο δεν μπορείς να μείνεις εδώ. Άιντε μπράβο!

Κώστας: Να σε φιλήσω αρχηγέ

Κατσαντώνης: Όχι δεν θα με φιλήσεις

Παπάς: Μην τον φιλάς ευλογημένο μου τέκνο θα κολλήσεις! Πού κάθισε ο Κατσαντώνης;

Κώστας: Σε μια καλύβα κάθισε. Καταραμένη αυτή η καλύβα! Ανεμοβλογιά είναι καπετάνιε μου. Θα περάσει όμως, έχω ένα μαντζούνι σε λίγες μέρες θα είσαι καλά και θα βρεθείς πάλι στα ασκέρια σου!

Μπαρμπαγιώργος: Να σε φιλήσω καπετάνιε κι ας ψοφήσω κι εγώ (τον φιλάει)

Κατσαντώνης: Εεε ωρε Γιώργο γιατί εγκληματείς; Άσε με ήσυχο!

Η Συνέχεια στο επόμενο τεύχος

τα πρόσωπα του έργου (εργαλεία)

Κατσαντώνης

Καραγκιόζης

Χατζηαβάτης (στο ρόλο του Μάνθου)

Θανάσης Βάγιας

Γέρο Λεπενιώτης

Αλή Πασάς

Βεληγκέκας

Γαιδούρι του Καραγκιόζη

Μεμέτης με κουτσό πόδι

4 Μεμέτια (Στρατιά Τούρκοι στρατιώτες του Βελή)

Θόδωρος (Παλικάρι νεαρός κλέφτης - ανιψιός του Κατσαντώνη)

Μπαρμπα Δήμας (νονός του Κατσαντώνη)

Κώστας (Κλέφτης)

Θήμιος (Κλέφτης)

Αγγελικούλα (η γυναίκα του Κατσαντώνη)

Αλέξανδρος (το παιδί του Κατσαντώνη)

Καραγκιόζης ντυμένος κλέφτης

1 μεμέτης (που τον σκοτώνει ο Καραγκιόζης)

Γιουσούφ Αράπης

5 μεμέτια (Στρατιά Τούρκοι στρατιώτες του Γιουσούφ)

Μπαρμπαγιώργος

Παπά- Θήμιος (Άγιος Ηγούμενος του Μοναστηριού)

Καρδερίνης (παπαδοπαίδι)

Άλογο που κουβαλάει τον Κατσαντώνη άρρωστο προς τα Γιάννενα

Τσίγκενες (Δήμιος νέγρος του Αλή Πασά)

Ελλάδα (Με τη μορφή αγγέλου)

Σκηνικά:

Καλύβα – Σαράι

Βουνά (λημέρι) – **βρύση με δέντρο**

Μοναστήρι – Βράχος με δέντρο

Σκαλιστό αμόνι (βοηθητικό σκηνικό)

Κ. Ντελόπουλος (1933-2020) και ψευδώνυμοι συγγραφείς

Ανθή Γ. Χοτζάκογλου
θεατρολόγος

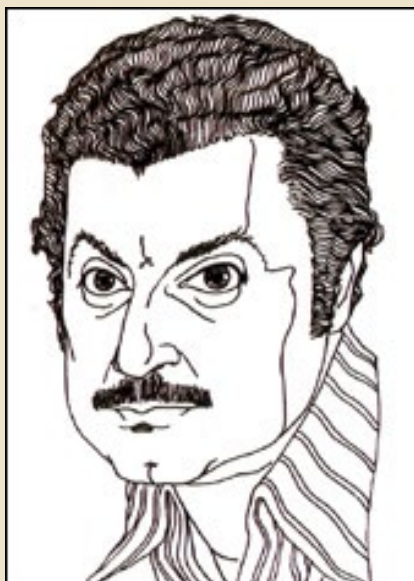
Ο συγγραφέας Κυριάκος Ντελόπουλος «έφυγε» στις 25 Μαΐου 2020. Καθώς στοιχεία για την εργοβιογραφία του μπορεί εύκολα να βρει κάθε ενδιαφερόμενος στο διαδίκτυο, το δικό μας σημείωμα θα εστιάσει σε μία μόνο όψη του έργου του, που άπτεται της συμβολής του στον ερευνητικό χώρο του Θεάτρου Σκιών.

Αν και το χιούμορ του είχε διαφανεί από το βιβλίο του *Στραβά και ανάποδα* (1967) δεν μου είναι γνωστό τυχόν ιδιαίτερο ενδιαφέρον του για τον μικρόκοσμο των σκιών. Ωστόσο, σε ένα από τα βραβευμένα από την Ακαδημία Αθηνών βιβλία του, το *Νεοελληνικά φιλολογικά ψευδώνυμα* (α' έκδοση 1969), ο Κ. Ντελόπουλος έπιανε τον μίτο του Οδυσσέα που συστήθηκε στον Κύκλωπα σαν «Ούτις» (= Κανένας) για να ανιχνεύσει τα λογοτεχνικά ψευδώνυμα που κατά καιρούς χρησιμοποιήθηκαν, καταγράφοντας λογοτέχνες άνω των 2000, που χρησιμοποίησαν παραπάνω από 4000 ψευδώνυμα.

«Ούτις» λοιπόν, δηλαδή κανένας από τους εμβριθείς μελετητές του Τύπου 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα δεν θα πρέπει να αγνοεί τον χρηστικό κατάλογο του Κ. Ντελόπουλου, καθώς είναι ή τουλάχιστον θα όφειλε να είναι, αναπόσπαστο μέρος των ερευνητικών του «εργαλείων». Καθώς ο Τύπος της εποχής αποτελεί σημαντική πηγή πληροφοριών γύρω από τις παραστατικές τέχνες και τους «καλλιεργητές» τους, η ψευδωνυμία τους συχνά υψώνεται σαν τροχοπέδη στην κατανόηση του πολιτιστικού «μωσαϊκού» της εποχής. Είναι ωφέλιμο για πολλούς λόγους να γνωρίζουμε την ταυτότητα του γράφοντος, αφού έτσι γίνεται αντιληπτή όχι μόνον η ιδιότητά του αλλά και η ενδεχόμενη σχέση του με τα γεγονότα ή τα πρόσωπα που περιγράφει.

Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις ψευδώνυμων συγγραφέων δημοσιευμάτων για το Θέατρο Σκιών, όπως οι -μ (= Δ. Χατζόπουλος), Ο άλλος / Ζ. Π. (=

Ζ. Παπαντωνίου), Φορτούνιο / Θεατής (= Σπ. Μελάς), Τ.ΜΣ. / Τ.Μ. / Περίεργος (= Τ. Μωραϊτίνης), Διαβάτης / Ακτήμων (= Ι. Κονδυλάκης), Ίκαρος (= Γ. Πωπ), Φιλέας Φογγ (= Γ. Τσοκόπουλος), Ζέφυρος (= Ζαφείριος Βάος), Petronius (= Β. Βεκιαρέλλης), Μπραν (= Στ. Μπράνιαν). Άμα τη αποκαλύψει της ταυτότητάς τους, κάποιες πτυχές του πολιτιστικού σύμπαντος της εποχής μοιάζουν να «φωτίζονται». Στο πλαίσιο αυτό καθίσταται λ.χ. σαφές πόσο αφορούσε το Θέατρο Σκιών τους λογοτέχνες και ειδικά τους θεατρικούς συγγραφείς που ασχολήθηκαν με την Κωμωδιογραφία και ειδικότερα την Επιθεώρηση και το Κωμειδύλλιο, που τόσους συγγενικούς δεσμούς με τα παριστανόμενα στο πάλκο του Καραγκιόζη έχουν.

Σκίτσο του Κυριάκου Ντελόπουλου από τον Σπ. Ορνερράκη

Ενδεικτικό στο ίδιο πλαίσιο είναι και το παράδειγμα του άρθρου «Ο Καραγκιόζης του Σταδίου» (εφ. *Εμπρός*, 26/9/1898, σ. 1-2), με περιεχόμενο γύρω από το Θέατρο Σκιών και την παράσταση *Ο γάμος του Χατζηβαϊβάτη*, του ανώνυμου καραγκιοζοπαίκτη του Σταδίου, που πιθανολογείται πως ήταν ο Ι. Ρούλιας. Το άρθρο, όπου προφανώς περιγράφεται μια εκδοχή του μετέπειτα γνωστού ως *Καπετάνιου Γκρη* με τη σπάνια εμφάνιση μάλιστα δύο “*μικροσκοπικότητας όντων ίσα με μύγες*” ως παιδιών (αγόρι και κορίτσι) του Καραγκιόζη, μαζί με την εικασία ταύτισης του ανώνυμου καραγκιοζοπαίκτη με τον Ι. Ρούλια, μας παρουσίασε ο Θ. Χατζηπανταζής στη μελέτη του «Η εισβολή του Καρα-

γκιόζη στην Αθήνα του 1890», που πρωτοδημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Πολίτης* (τχ. 49, Μάρτιος 1982, σ. 64-87).

Αυτό που τότε δεν είχε προσεχθεί ιδιαίτερα, είναι πως ψευδώνυμος συγγραφέας του ήταν κάποιος «-μ». Ο Κ. Ντελόπουλος τείνοντας ερευνητική χείρα βοήθειας εξηγεί (*Νεοελληνικά φιλολογικά ψευδώνυμα*, γ' έκδοση 2005, σ. 401) πως πίσω από το ψευδώνυμο «-μ» κρύβεται ο λογοτέχνης Δημήτριος (Μήτσος) Χατζόπουλος, ο οποίος αρεσκόταν να υπογράφει και ως «Μ» ή «Αθηναίος», αν και ήταν ευρύτερα γνωστός ως «Μπόэм». Ο Δ.

**Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΥΖΗΣ
ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ**

Ἄ· ἐκκληψίμεν ἐκεῖ κάτω παρὰ τὸ Στά·
 ἴον ἐνα Κ α ρ α γ γ ι β ῆ η ν περίητον·
 να Κορρακίηον ἀπὸ τῶν σπανιτέρων·
 ἵνε δὲ ἴσον δυσαέρετος ἐνας καλὸς καρ·
 ῖος ἵνε, ὅσον καὶ εἰς καλὸς··· ἤθροιστος·
 καλὸς δὲ κεραγκιότης μάλιστα εἶνε ἀνώ·
 ρος τὸ καλὸν ἤθροιστον, διότι ὁ κροακί·
 ῖος εἶνε συγγραφεὺς καὶ ἤθροιστος μαζί, δη·
 λουμένως καὶ διαρρηχθὲς συγγραφέας·

[illegible][illegible]

29

1821 πρὶν καὶ μετὰ Οἱ ψεῖρες τοῦ Ὑψηλάντη

Μετά τὴ Ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου καὶ τὴν ἀφίξη τοῦ Καποδίστρια ἡ χώρα δὲν εἶχε ἀκόμα ἐλευθερωθεῖ. Τότε στὸν Μωριά, ἐφτάσαν οἱ Γάλλοι μετὸν στρατηγὸ Μαισὼν νὰ διώξουν τοὺς Τουρκοαιγύπτιους τοῦ Ἰμπραήμ. Ὅσο γιὰ τὴ Ρούμελη, ἐνῶ ἀπ' τὴ μια Ἀττικὴ καὶ Εὐβοία τὶς κρατοῦσε γερὰ ὁ Τούρκος Ὁμέρ πασάς τῆς Καρύστου ὡς καὶ μετὰ τὸν φόνου τοῦ Καποδίστρια, ἀπ' τὴν ἄλλη πολεμοῦσαν ὁ Βαρνακιώτης δυτικὰ καὶ ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης ἀνατολικὰ. Αὐτός, ἀδερφός τοῦ Ἀλέξανδρου, Στρατηγοῦ τοῦ Τσάρου τῆς Ρωσίας ποὺ ἀρχισε τὴν ἐπανάστασι στὴν Μολδοβλαχία τὸν Φλεβάρη τοῦ 1821, τιμητικὰ ὀνομαζόταν καὶ πρίντζηπας καὶ σ' ὅλη τὴν διάρκεια τοῦ Ἀγώνα βρισκόταν στὴν κυρίως Ἑλλάδα ἀπεσταλμένος τοῦ ἀδερφοῦ τοῦ, Ἀρχηγοῦ κιόλας τῆς Φιλικῆς Εταιρείας.

Στὸ Χρυσό, κεφαλοχώρι διάσημο κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, κάτω ἀπ' τοὺς Δελφούς ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ υπήρχε ἓνα υποτυπώδες νοσοκομεῖο

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης διερχόμενος τὸν Προῦθο, πίνακας τοῦ Ες στὴ Στοά τοῦ Μονάχου

γιὰ τοὺς τραυματίες, ποὺ τὸ διεύθυναν οἱ γιατροὶ Ν. Χορτάκης καὶ ὁ Ολύμπιος. Τὸ ἐπίπεδο, βέβαια, ἦταν τόσο ψηλὸ λόγῳ τῶν περιστάσεων ποὺ οἱ δύο «διευθυντές» χειρουργοὶ κοιμόντουσαν στὸ χῶμα! Γιὰ τοὺς ἀρρώστους ἴσως φρόντιζαν νὰ ἔχουν ἀχυροστρωμένες! Ὁ ἓνας γιατρός μάλιστα υπέφερε ἀπὸ ἀσθμα, ὁ Χορτάκης, καὶ δυσκολευόταν περισσότερο.

Ἡ κατάσταση ἦταν ἀπελπιστικὴ καὶ παρόλο ποὺ ἦταν συνηθισμένοι στὶς κακουχίες τοῦ πολέμου οἱ δύο γιατροὶ δὲν ἐβλεπαν διέξοδο καὶ δὲν εἶχαν σε ποῖον νὰ «ξεσπάσουν», νὰ παραπονεθοῦν.

Τότε, λοιπόν, βρέθηκε μιὰ φθινοπωριάτικὴ μέρα ποὺ ἐβρεχε ὁ «Στρατάρχης», ὅπως τὸν λέγανε, Δημήτριος Ὑψηλάντης μετὰ στρατὸ στὴν περιοχὴ. Μιὰ καὶ δύο οἱ γιατροὶ αὐτοί, μαθαίνοντάς το, φεύγουν ἀπ' τὸ “νοσοκομεῖο” τοὺς νὰ πάνε νὰ βρουν τὸν Ὑψηλάντη. Φτάσανε στὰ ἀντίσκηνα ποὺ ἔχανε στήσει οἱ φουστανελοφόροι, ρωτήσανε καὶ βρήκανε τὴ

Ὁ Πρίγκιπας Δημήτριος Κ. Ὑψηλάντης, Ἡγετικὴ μορφή τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821. Πρόεδρος τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος. Λιθογραφία τοῦ Adam Friedel

Τουρκικά αντίσκοινα, από παράσταση του Αντώνη Μόλλα

σκηνή του «Στρατάρχη». Αλλά, μόλις μπήκαν μέσα έτοιμοι να του τα πουν, τι βλέπουν;

Τον Υψηλάντη, καταβρεγμένο από τα τουλού-
μα της γερής νεροποντής, καθισμένο κατάχαμα σε
μια παληόψαθα μπροστά σε μια μικρή φωτιά, να
προσπαθεί να ψευτοστεγνώσει και συνέχεια να τι-
νάζεται και να τινάζει απ' τα βρεγμένα ρούχα του τις
πάμπολλες ψείρες που..... κολυμπούσαν!

Έτσι, λοιπόν, μπροστά στο θέαμα εκείνο απο-
σβολωμένοι οι δυο γιατροί, αντί να πουν παράπονα

και γκρίνιες τον χαιρέτησαν θερμά και αποχώρησαν
αμίλητοι γυρνώντας πάλι στο περίδοξο νοσοκομείο
τους!

Επιμύθιον: «Όλα των πολέμων δύσκολα»
και **θέλει «θάρρος, καρδιά και πλάτη φαρδιά!»**
όπως μας λέει και ο Καραγκιόζης. Και όποιος είδε
τον κυρ Σπύρο Κούζαρο στο πανί με τον Καραγκιό-
ζη του να σπάει ,αφού τη βγάλει απ' την καμπούρα
του, την ψείρα, κατάλαβε **τι περνά ο λαός μας τα**
τελευταία διακόσια χρόνια!!!

*Ο Καραγκιόζης, Ο Αθανάσιος Διάκος και ο Κολοκοτρώνης
του Σπύρου Κούζαρου*

Ο Εβραίος στο ελληνικό θέατρο σκιών

του Γιάννη Χατζή
καλλιτέχνη του Θεάτρου Σκιών

“Η Κούνια” Από παράσταση του Γιάννη Χατζή

Το παρόν δοκίμιο δεν είναι ένα ψυχρογράφημα της ύπαρξης και συμπεριφοράς του τύπου -φιγούρας του Εβραίου στο ελληνικό θέατρο σκιών, πρόκειται για την αντανάκλαση της προσλαμβάνουσας άποψης του ελληνοορθόδοξου στοιχείου του Ελλαδικού χώρου, έτσι όπως διαμορφώθηκε στον τόπο και στο χρόνο, με τις όποιες διακυμάνσεις του για το «έχειν και είναι» αυτού του κλασικού και τακτικού τύπου του θεατρικού μικρόκοσμου του μπερντέ. Τα όποια παραδοσιακά υποτιθέμενα στερεότυπα που αποδίδονται στη φιγούρα του Εβραίου, έχουν αρνητικό μεν πρόσημο, παρ' όλα αυτά όμως δεν έπαψε ποτέ η φιγούρα αυτή να είναι αποδεκτή, διασκεδαστική και συμπαθής. Αν και η αρνητική πρόσληψη των Εβραίων σαν στάση και πρακτική, έχει μια οικουμενική διάσταση, αναφερόμαστε στην άποψη του ελληνοορθόδοξου στοιχείου, τόσο γιατί έχει τις δικές του ιδιαιτερότητες, όσο και γιατί ο ελληνισμός κι η ορθοδοξία θεωρούνταν αλληλένδετα από τα χρόνια ακόμα ανάπτυξης της εθνικής μας συνείδησης. Χώρια ότι κι ο διαχωρι-

σμός κράτους και εκκλησίας, είναι ακόμη ένα από τα ζητούμενα από το μεγάλο μέρος του πληθυσμού της χώρας, παρ' όλες τις παραχωρήσεις των τελευταίων δεκαετιών (πολιτικός γάμος και βάπτιση).

Το κλίμα

Οι όποια αρνητική νοοτροπία, στάση και πρακτική για τους Εβραίους κινήθηκε μεταξύ αντιεβραϊσμού που είχε κύρια θρησκευτικά εναύσματα και του αντισημιτισμού, που είχε ρατσιστική χροιά και συχνά πολιτικές και οικονομικές επιδιώξεις. Τα όρια μεταξύ των δύο αυτών τάσεων, όχι λίγες φορές, ήταν δυσδιάκριτα κι ο αντισημιτισμός βρήκε ευρύ δολοφονικό, απάνθρωπο και τραγικό πεδίο δράσης στο Μεσοπόλεμο και την περίοδο του 2^{ου} Παγκόσμιου Πόλεμου, με την άνοδο του φασισμού σε παγκόσμιο επίπεδο και την κατάληψη της εξουσίας από αυτόν, σε σειρά ευρωπαϊκών χωρών. Όμως οι λόγοι της όποιας μισαλλόδοξης τάσης και πρακτικής στη χώρα μας εκπορεύτηκαν από τη μια από τα εκκλησιαστικά και παραεκκλησιαστικά και φασιστικά κέντρα, **αλλά κι από τις σιωνιστικές επιδιώξεις του «περιώνυμου**

Σαλονικιός Εβραίος του Γιάννη Χατζή

λαού», ιδιαίτερα την περίοδο που ήταν στην επικαιρότητα το «Ανατολικό Πρόβλημα», με την αρχή της πτώσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Πολύς λόγος γίνεται για τις σχέσεις των δύο κοινοτήτων (ελληνικής και ισραηλίτικης) και κυκλοφορούν διάφορα αφηγήματα κι από τις δυο μεριές. Οι αντιθέσεις των δύο κοινοτήτων είχαν τη δικιά τους δυναμική, που σε συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες οξύνονταν ιδιαίτερα. Μπορεί να καλύπτονταν συνειδητά ή ασυνειδητά από το θρησκευτικό φανατισμό ή την εκδίκηση, όμως στο βάθος τα κίνητρα ήταν οικονομικά.

Το ισραηλίτικο στοιχείο την τύχη του και την ευημερία του την είχε συνδέσει με τους Οθωμανούς (φυσικά αυτή η τακτική δεν ήταν άγνωστη και είχε υιοθετηθεί από την ελίτ της ελληνικής ταξικής διαστρωμάτωσης της Τουρκοκρατίας (κοτσαμπάσηδες κ.λπ.). Σύμφωνα με ιστορικές πηγές (απομνημονεύματα αυτοπτών μαρτύρων, ιστορικά συγγράμματα, βιογραφίες, μελέτες), εβραίοι ήταν αναμιγμένοι στις διάφορα πογκρόμ εναντίον των Ελλήνων (Θεσσαλονίκη, Νάουσα, Κωνσταντινούπολη κ.λπ.),

ενώ παίζανε κάποιο ρόλο στις εκστρατείες και καταστροφές των Οθωμανών (καταστροφή της Χίου). Διασώζονται τα τρία ονόματα των Εβραίων, που ξεκρέμασαν τον πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε' και με το σχοινί της κρεμάλας μαζί με τον όγλο τον έσυραν και τον έριξαν στη θάλασσα. Από την άλλη όμως, τουλάχιστον στα δύο πρώτα χρόνια του αγώνα της ανεξαρτησίας το 1821, οι εντιεβραϊκές ακρότητες των επαναστατών ξεκλήρισαν όλες τις εβραϊκές κοινότητες της Πελοποννήσου (Αλωση της Τριπολιτσάς κ.λπ.). Αλλά και με την ίδρυση του ελληνικού κράτους κι αργότερα στον εικοστό αιώνα, η μισαλλοδοξία με τη μορφή του θρησκευτικού ή του φασιστικού φανατισμού, έδωσε το δικό της τρανταχτό παρόν, με τα γεγονότα της «Υπόθεσης Πατσιφίκο» στην Αθήνα (19^{ος} αιώνας) και το πογκρόμ του συνοικισμού Κάμπελ στη Θεσσαλονίκη (20^{ος} αιώνας).

Ιδιαίτερη εντύπωση κάνουν άτοπες, παράλογες και δυσφημιστικές συκοφαντίες και θρύλοι, που δεν επιδέχονται καμμία λογική ερμηνεία.

«Ο θρύλος του περιπλανώμενου Ιουδαίου». Αυτός δεν είναι άλλος από τον Ιούδα τον Ισκαριώτη, που καταραμένος από τον Χριστό να μην πεθάνει ποτέ, περιφέρεται από εποχή σε εποχή κι από τόπο σε τόπο. Στο πρόσωπο του «περιπλανώμενου Ιουδαίου», συγκεντρώνονται όλες οι αρνητικές φανταστικές σταθερές, που αποδίδονται στους Εβραίους και ιδιαίτερα εκείνους της διασποράς. Οι φανταστικές περιπέτειες του είναι το μοτίβο του πολύτομου και πολυεκδομένου έργου του Ευγένιου Σύη «Περιπλανώμενος Ιουδαίος» και του ομώνυμου κινηματογραφικού φιλμ, γερμανικής προπαγανδιστικής παραγωγής.

«Η συκοφαντία του αίματος». Σύμφωνα μ' αυτή οι εβραίοι προβαίνουν την περίοδο του Πάσχα τους σε δολοφονίες χριστιανόπουλων για τελετουργικούς σκοπούς. Η εξωφρενική αυτή συκοφαντία διατυπώθηκε το 1144 από τον William στην αγγλική πόλη Norwich. Κι όμως ακούγονταν ακόμη στους μαχαλάδες της πάνω πόλης της Θεσσαλονίκης τη δεκαετία του 1950, όταν, μικρά παιδιά, μας φόβιζαν λέγοντας μας ότι θα «μας πάρει ο Οβριός και θα μας βάλει μέσα σ' ένα «βαρέλι με καρφιά» για να μας πάρει το αίμα.

Ακόμη πολύς λόγος έγινε και για τα «χειρόγραφα της Σιών», που αποδείχτηκαν πλαστά.

Τέλος οι πρόσφυγες κύρια από την Ανατολική Θράκη και Ανατολική Ρωμυλία κάθε Μεγάλη Πέμπτη, κρεμούσαν στην πόρτα ή στα κάγκελα ένα

κόκκινο πανί «για να προσπεράσει ο Οβριός». Ακόμα μπορεί να συναντήσει κανείς αναβιώσεις του «καψίματος του Ιούδα», παρ' όλο που το έθιμο αυτό έχει καταδικαστεί πολλές φορές επίσημα. Το έθιμο αυτό ήταν η αιτία της επίθεσης του αθηναϊκού πλήθους κατά της παρουσίας του βρετανικής υπηκόουτητας Εβραίου και πρόξενου της Πορτογαλίας Δον Πατσιφίκο, τον 19^ο αιώνα. Τότε δημιουργήθηκε μεγάλη πολιτική και διπλωματική κρίση στη σχέση της χώρας μας με τη Βρετανία. Μετά τα γεγονότα της επίθεσης, για πρώτη φορά απαγορεύτηκε το έθιμο της «καύσης του Ιούδα».

Χαρακτηριστικό είναι ότι ενίοτε το όλο δυσμενές κλίμα ενάντια στους Εβραίους συνέβαλλε στο μέτρο του κι ο καθημερινός και περιοδικός τύπος. Αξίζει ν' αναφέρουμε ενδεικτικά την εφημερίδα «Ακρόπολις», που τον Ιούλιο-Αύγουστο του 1919, δημοσίευσε σε συνέχειες το «Ο Εβραίος Ισαάκ ή οι κατεργαρίες των Εβραίων», ένα «Αγγλικό ρεαλιστικό μυθιστόρημα. Αληθινή ζωγραφιά της Εβραϊκής πονηρίας» όπως χαρακτηρίζονταν. Τα σχόλια περιτεύουν!

Ο караγκιοζοπαίκτης Δημήτρης (Μίμης) Μόλλας στη μελέτη του «Ο Καραγκιόζης μας. Ελληνικό Θέατρο Σκιών» αναφέρει: «Ο Εβραίος είναι ταχτικό δραματουργικό πρόσωπο του Καραγκιοζοθέατρου που κινείται μέσα στην παράσταση χωρίς αντισημιτισμό μα και χωρίς Σιωνισμό. Πως άλλωστε θα μπορούσε να 'χει τέτοιες τάσεις ένα λαϊκό θέατρο όταν δεν τις έχει ο ίδιος ο λαός»!

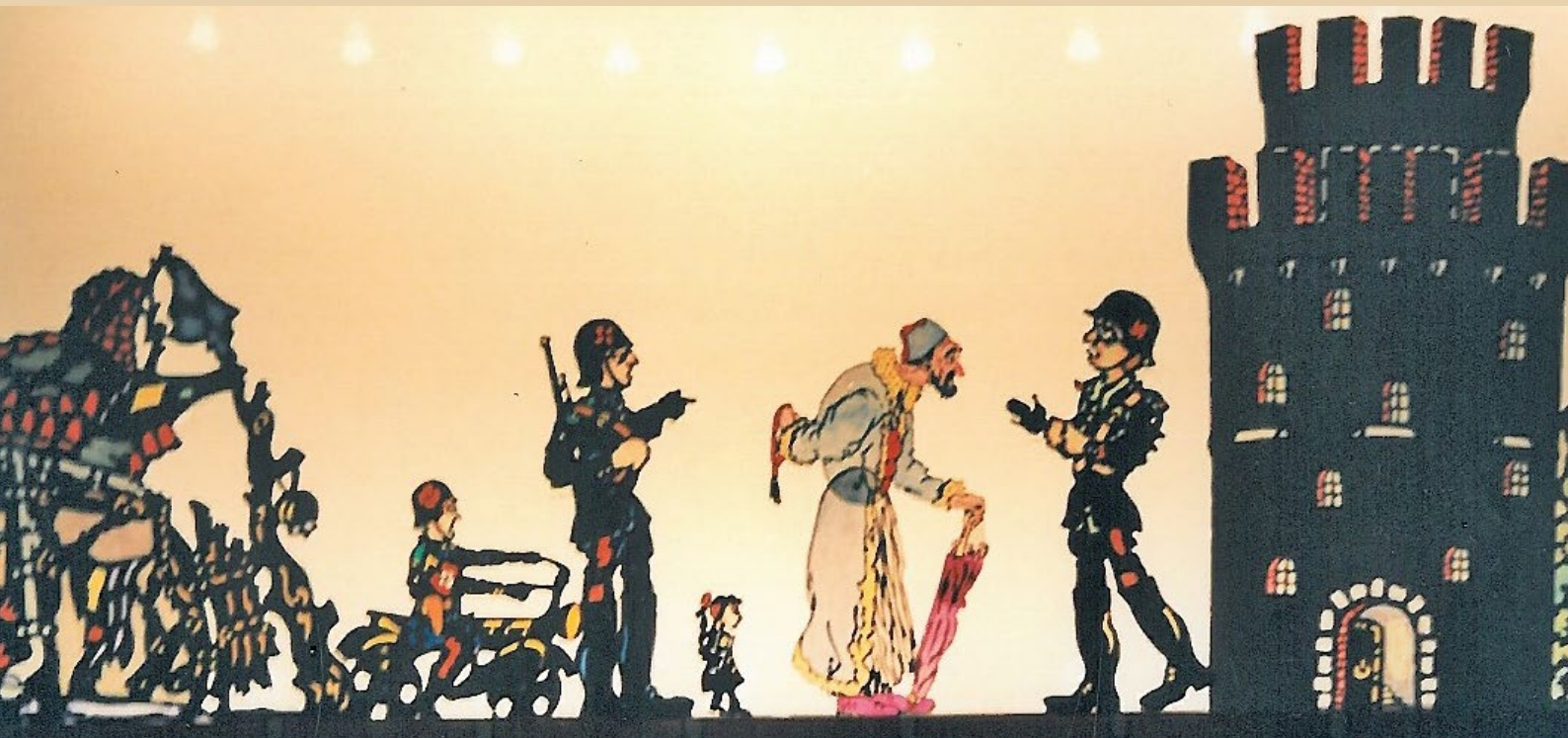
Η αλήθεια είναι ότι παρά τις όποιες αφηγήσεις για τις σχέσεις των δυο κοινοτήτων στην Ελλάδα, το ελληνικό λαϊκό θέατρο σκιών, πλην μερικών εξαιρέσεων, αντιμετώπισε σχετικά ανεκτά τους Εβραίους. Μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και τις ευεργετικές διατάξεις της κυβέρνησης Βενιζέλου, υπήρξε προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα κλίμα ισονομίας και ισοπολιτείας για το εβραϊκό στοιχείο. **Ήταν μια περίοδος που μπορεί ο κόσμος να είχε νωπές ακόμη τις μνήμες του παρελθόντος, όμως ο ίδιος ο δημόσιος κοινωνικός βίος**, έτσι όπως διαμορφώθηκε μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους, ιδιαίτερα στην κοσμοπολίτικη Θεσσαλονίκη, επέτρεψε έναν μεγαλύτερο συγχρωτισμό πρώτα στις οικονομικές δοσοληψίες και παράλληλα πιο διστακτικά στις κοινωνικές σχέσεις. Η ανάγκη διεκδίκησης των εργατικών δικαιωμάτων και η εξάπλωση των σοσιαλιστικών ιδεών, ήταν το έναυσμα για τη συγκρότηση

της πολυεθνικής «Φεντερασιόν», με πρωτοστάτη των Αβραάμ Μπεναρόγια. Τότε χτίστηκαν πολλές φιλίες που κράτησαν στο χρόνο και που την πορεία τους διέκοψε το φρικιαστικό Ολοκαύτωμα, που επέβαλαν οι Ναζί.

Ο μεγάλος μας λογοτέχνης Γιώργος Ιωάννου, περιγράφει τις στενές σχέσεις της οικογενείας του, με εβραϊκή γειτονική οικογένεια και τη φιλία του με το συνομήλικο γιό τους (όλοι τους χάθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης). Κι εγώ, γέννημα θρέμμα Σαλονικιός, είχα φιλίες με άτομα εβραϊκής καταγωγής και συνεργάστηκα στον караγκιόζη με τον λογοτέχνη κι ερευνητή Αλμπέρτο Ναρ (το όνομα του φέρει οδός της Θεσσαλονίκης) και το γιο του Λέων και οι δυο με τίμησαν με τη φιλία τους.

Στην περίοδο ανάπτυξης του караγκιόζη και κύρια στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα, πολλές στερεότυπες νοοτροπίες ολοένα και ξεθωριάζουν, χωρίς αυτό να σημαίνει ακόμα και στον караγκιόζη, ότι έχουν τελείως εξαλειφθεί. Μία από αυτές ήταν ότι οι Εβραίοι ήταν πλούσιοι κι αργυρώνητοι. **Η πραγματική καθημερινότητα διέψευσε αυτόν τον ισχυρισμό. Ο μεγάλος αριθμός των Εβραίων ανήκε στην εργατική και μικροεμπορική τάξη και διαβιούσε (βάση απογραφής) σε άθλιες συνθήκες**, γι' αυτό και η εβραϊκή εργατιά πρωτοστάτησε στους κοινωνικούς αγώνες και συχνά πλήρωσε με θύματα το δικό της τίμημα.

Αυτό είναι το κλίμα μέσα στο οποίο εμφανίστηκε η φιγούρα του Εβραίου στο θέατρο σκιών, μ' εμφανείς τις όποιες επιρροές σε συμπεριφορά και ενδυμασία. Στην Ελλάδα παρ' όλο τον αποδεκατισμό του εβραϊκού στοιχείου που έφεραν η φασιστικές θηριωδίες κι η μετανάστευση στο νεοδημιούργητο κράτος του Ισραήλ, η φιγούρα του Εβραίου, παραμένει δημοφιλής. Μια φοκλόρ καρικατούρα άλλης εποχής, που ξεχωρίζει περισσότερο για τη γραφικότητα και γλαφυρότητα της. Οι νεότερες γενιές θεατών που δεν συγχρωτίστηκαν καθόλου με τους Εβραίους συμπολίτες τους, αδυνατούν να συσχετίσουν και να ερμηνεύσουν τις αρνητικές σταθερές της φιγούρας, με κάποιες προσωπικές εμπειρίες, γιατί απλώς σπάνια έχουν τέτοιες από τα προσωπικά βιώματα τους στην καθημερινότητα. Έτσι δέχονται άκριτα μια από παλιά καθιερωμένη φημολογία και κλισέ και αρκούνται στο διασκεδαστικό μέρος της φιγούρας, διαϊωνίζοντας την στο χρόνο.

Από το έργο του Γιάννη Χατζή «Ο Καραγκιόζης Γερμανοκρατούμενος», στο στρατόπεδο “Παύλου Μελά”.

Σολομών, ο Εβραίός του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών.

Λέγεται Σολομών Δανέλια ή και Ιακώβ Μουστανανέλια και πολιτογραφείτε σαν Σαλονικιός ή Γιαννιώτης, εβραϊκής καταγωγής. Η φιγούρα του στον μπερντέ γίνεται αποδεκτή με ευθυμία κι έχει καταξιωθεί σαν ένα από τα ταχτικά δραματουργικά πρόσωπα του μπερντέ. Υπήρχαν καραγκιοζοπαίκτες που εμφάνισαν τον Εβραίο με όνομα σαν το Ιακώβ ή του Ιούδα. **Για τον Καραγκιόζη είναι χαϊδευτικά ο Σολομωνικός, ο ξεβιδωμένος ή και καμιά φορά ο Χαχαμικός. Η φιγούρα του εντοπίζεται στο τουρκικό θέατρο σκιών, σαν Γιαχουντί κι έχει δραματουργικά μια υποτιμητική αντιμετώπιση και φυσικά παρόμοια αποδοχή από τους θεατές.**

Στον καραγκιόζη εμφανίζεται σειρά Εβραίων, με ονόματα επιλεγμένα κύρια από τη γνωστή ονοματολογία της Βίβλου. Κέντρο τους είναι η Χάβρα και προκαθήμενος τους ο αρχираβίνος. Εμφανίζονται σε παραστάσεις όπου γίνεται η κηδεία του Εβραίου («Ο Καραγκιόζης βαρκάρης», «Η κούνια»), στο έργο «Δον Ηλίας Κολοκύθας» κ.λπ. Οι καραγκιοζοπαίκτες πολύ ευφυώς χρησιμοποίησαν διάφορες συμβατικές σταθερές, από όπου πηγάζει αβίαστο χιούμορ. Εμφανίζουν χοντρό και σωματώδη Εβραίο να μιλά με πολύ ψιλή φωνή και σχεδόν νάνο με μια χαρακτηριστικά έντονη και μπάσα φωνή. Τους

Εβραίους να επαναλαμβάνουν όλοι μαζί τις ίδιες λέξεις, με τη μακρόσυρτη σαν τραγούδι φωνή τους. Σε μια προσπάθεια παρωδίας λατρευτικής στάσης του Εβραίου, τον βάζουν να αναδιπλώνει μέση και κεφάλι, κάνοντας τον Καραγκιόζη να τον χαρακτηρίζει με το επίθετο «ξεβιδωμένος».

Ο Εβραίος στον καραγκιόζη είναι ντυμένος με φανταχτερά ρούχα, που περισσότερο τουρκοφέρνουν, παρά ανταποκρίνονται στην καθιερωμένη ενδυμασία των Εβραίων (Μακρύ αντερί με γούνα, ιμάτιο μέχρι τους αστραγάλους και υφασμάτινο ζωνάρι, καπέλο με σεργέτα) και είναι γενειοφόρος.

Συχνά η φιγούρα φέρει στη ζώνη ή κρατά στο χέρι την «παραδοσκούλα», **τονίζοντας της ιδιότητες του πλούσιου, του τσιγκούνη και του αργυρώνητου.** Φυσικά η φαντασία των καραγκιοζοπαίκτων απέδωσε στους Εβραίους φανταχτερές ενδυμασίες, σε μια ποικιλία χρωμάτων και παραλλαγών του ίδιου μοτίβου. Μόνο η φιγούρα του αρχираβίνου εμφανίζεται με μήτρα στο κεφάλι κι ενδυμασία τελετουργική, που να συνάδει πάντοτε με τη φαντασία των «μαστόρων» με την επίσημη ιδιότητα του ισραηλίτη ιερέα.

Η ομιλία του Εβραίου είναι μακρόσυρτη τραγουδιστή, με στοιχεία της σεφαρδίτικης κι άλλων διαλέκτων, με πληθώρα ασυνταξίες, ελληνικούρες, χασμωδίες και γλυκασμούς. Ο Καραγκιόζης προ-

σπαθεί να καταλάβει το ακατάληπτο πολλές φορές αυτό κουβάρι των λέξεων και με το δίκιο του τα χαρακτηρίζει «αρμένικα λατινικά». Συχνά ο Εβραίος παραποιεί τις λέξεις σε μια προσπάθεια να παρωδήσει ή αυτές ή τα πρόσωπα με τα οποία συνδιαλέγεται. Έτσι τον Καραγκιόζη αντί «παλιορωμιό» τον αποκαλεί «παλιοβρωμιό», το «παραχωρητήριο» «αποχωρητήριο», τον «αποσπασματάρχη» «παπλωματάρχη» και το «έκλεισα μαγαζί μου κι ήρθα» διαφοροποιείται σε «έκλασα μαγαζί μου κι ήρθα» κ.λπ. Είναι πλούσιος, σπαγκοραμένος, εκδικητικός και σε κάποιες παραστάσεις σπιτονοικοκύρης του Καραγκιόζη. Στο έργο «Μπακλαΐμ κουκιά» παριστάνει τον εραστή της Αγλαΐας και προκειμένου να αποκαλυφτεί από τον Καραγκιόζη, κρύβεται σ' ένα πάπλωμα, αλλά παρ' όλα αυτά ξυλοκοπείται άγρια.

Η φιγούρα του Εβραίου σπάει σε τέσσερα μέρη (λαιμός, μέση, δύο πόδια), επιτρέποντας την να κάνει χαρακτηριστικές στάσεις και κινήσεις, **εξ ου και το «ξεβιδωμένος»**.

Ο Εβραίος, όπως και κάθε άλλη φιγούρα-τύπος, κάνει την εμφάνιση του στο μπερντέ, υποδηλώνοντας την τοπική και κοινωνική του προέλευση. Οι στερεότυπες πλευρές του χαρακτήρα και της συμπεριφοράς του, είναι η νοητή και σε πολλές περιπτώσεις φανταστική άποψη, γι' αυτόν και τους ομόθητώς του κι γι' αυτό θεωρείται σαν ένας συμβολικός τύπος. Εξ άλλου όλα τα πρωταγωνιστικά και μόνιμα πρόσωπα του δραματολογίου του θεάτρου σκιών κατά μία έννοια είναι συμβολικά πρόσωπα, φορείς όσων νοητών απόψεων τους αποδίδει η λαϊκή φαντασία, έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται από τον πολιτισμικό περίγυρο της. Όλοι οι τύποι-φιγούρες του μπερντέ είναι δοσμένες με τη μέθοδο της υπερβολής, της διόγκωσης των χαρακτηριστικών τους και της προβολής των διάφορων κοινωνικών, οικονομικών και συχνά στενά τοπικιστικών αντιθέσεων. **Για παράδειγμα η φιγούρα του Σιορ Διονύσιου, του κατά Καραγκιόζη Νιόνιου, Ζακυνθινού** την καταγωγή, είναι γέννημα θρέμμα των καθημερινών ευτράπελων επεισοδίων, που πρόκυπταν από το σμίξιμο μεταξύ Πατρινών και Επτανησίων. Διακωμωδούνταν τα φράγκικα ρούχα και το ημίψηλο του επτανήσιου, η ιταλομπασταρδεμένη ομιλία του. **Η διάδοση του στους αθηναϊκούς μπερντέδες του προσέδωσε και τα χαρακτηριστικά του λιμοκοντόρου** και ερωτιάρη κανταδόρου, στα πρότυπα της χρυσής φοιτητικής νεολαίας στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, που

φραγκοφορεμένη περιδιάβαινε τα στενά της Πλάκας, αποδεικνύοντας έμπρακτα και μουσικά τους κανταδόρικούς έρωτες της.

Η τύπος-φιγούρα του Εβραίου δεν διεκδικεί την αποκλειστικότητα στην προβολή αρνητικών χαρακτηριστικών στο θέατρο σκιών, την ίδια τύχη έχουν όλοι οι μόνιμοι τύποι του μπερντέ. Το χιούμορ και η σάτιρα των καραγκιοζοπαϊκτών ξεπηδά αβίαστα από την απομόνωση, ανάδειξη, **διακωμώδηση και παρωδία** των νοητών και πραγματικών συνθηκών ζωής και ύπαρξης των διάφορων τύπων του πληθυσμού. Το χιούμορ, η σάτιρα και η παρωδία του καραγκιόζη δεν υπολείπεται ούτε στα άτομα με ειδικές ανάγκες όπως ο Κουφομανωλάκης του μπερντέ, ο Σαναλέμε, ο Υδροποικίας, ο Μπέμπης, ο Θανασάκης ο Κόκορας κ.λπ. Η ομαδική αυτή λειτουργία και η συναίνεση της από το κοινό του καραγκιόζη, καταξιώνεται σαν μια αναγκαία χειρονομία αλληλογνωριμίας, **επικοινωνίας ακόμα και επανόρθωσης**, των όσων άτοπων εμφανίστηκαν στα λιμάνια, τις αγορές και τους μαχαλάδες την εποχή του εθνικού σμιξίματος, σε μια προσπάθεια ωφελιμιστικής σύνδεσης ζωής και θεάτρου.

Ο τύπος του Εβραίου στο ελληνικό θέατρο σκιών θρυλείται, σύμφωνα με τον Μίμη Μόλλα, ότι είναι του Βασίλη Λιάκου ή Πρεβεζάνου,. **Ο Τζούλιο Καΐμη** τον αναφέρει σαν Ηλιάκο Πρεβεζάνο και τον κατατάσσει σαν πρόδρομο του καραγκιόζη. Θα χρειαστεί η μελέτη-έρευνα του Τάσου (Αναστάσιος) Κούζαρου για τον Γιάννη Ρούλια, για να αποκατασταθεί το όνομα του Πρεβεζάνου. **Λέγονταν Ιωάννης** Τσακαλώτος και έφερε το ψευδώνυμο Πλιάκος ή Πλιάκας. **Συνεπώς το** Λιάκος Πρεβεζάνος είναι λάθος, μια παραποίηση του Πλιάκος Πρεβεζάνος.

Υπήρξε ο καλλίτερος από τους Ηπειρώτες καραγκιοζοπαϊκτές και σύμφωνα με τον Μίμη Μόλλα ήταν μαθητής του Ηλία, υπήρξε βυζαντινός τραγουδιστής και έπαιζε βιολί. Ήταν αυτός που διέδωσε τους Μ. Αλέξανδρο και τον Αντίοχο τον Μακεδόνα. Ξεκίνησε παίζοντας με τον Μίμαρο και λίγο πολύ επέβαλε τον τύπο του Εβραίου διαφοροποιημένου από το τούρκικο θέατρο σκιών. Το 1890-1900- **1904** έπαιζε στην Αθήνα, ενώ «έστησε πανί» στα Γιάννενα κι άλλες πόλεις. Ο Εβραίος του ήταν ντόπιος, Γιαννιώτης ή Σαλονικιός. Εισήγαγε ακόμα και την αλλαγή της μουσικής γραμμής στο μπερντέ απαλλάσσοντας τον κατά πολύ από τον αμανέ. Ο φίλος του Πρεβεζάνου και του Μίμαρου Καραγκιοζοπαϊκτής Γιάννης

Γιαννακούρας, **μαθητής του Ηλία και του Μίμαρου, που πέθανε 102 χρόνων, διαβεβαίωνε τον Μίμη Μόλλα, ότι έπαιζε με διακριτική πρεβεζάνικη προφορά κι ότι δεν έβγαζε Μπάρμπα Γιώργο, γιατί ήταν ο ίδιος «όλος ένας Μπάρμπα Γιώργος».**

Παντρεύτηκε στα Γιάννενα, όπου και σύμφωνα με τον Κώστα Μπίρη πέθανε το 1937.

Εκεί όπου τα φώτα του μπερντέ φωτίζουν τον Εβραίο.

Στο δραματολόγιο του θεάτρου σκιών ο τύπος-φίγούρα του Εβραίου, **φορτώνεται όλες τις αρνητικές, νοητές συμπεριφορές της ράτσας του, που** διακωμωδούνται με τρόπο ώστε να αναδεικνύεται η ντόπια λαϊκή πρόσληψη γι' αυτές, όμως μ' ένα σχετικά ανεκτό τρόπο. Ο Εβραίος γίνεται αποδεκτός σαν μέλος ενός κοινωνικού περίγυρου, που δεν κάνει εξαιρέσεις για κανέναν. Έτσι ξυλοφορτώνεται μαζί με τους άλλους από τον Δερβέναγα, άσχετα αν στην παράσταση «το Πιθάρι», την «γλιτώνει» χρηματίζοντας τον Δερβέναγα με 5 «λιούρια». Έπειτα η κριτική του μπερντέ δεν κάνει διακρίσεις σε Εβραίους, Επτανήσιους, Ρουμελιώτες, όμορφους ή άσχημους, πλούσιους ή φτωχούς. Όλοι όχι πάντα χωρίς μεροληψία εμφανίζονται και κινούνται ανάλογα με τα κουσούρια που τους αποδίδει η λαϊκή αντίληψη και μάλιστα με έναν τρόπο και μια γλώσσα που «κόκκαλα δεν έχει και κόκκαλα τσακίζει».

Στην παράσταση «Ο Καραγκιόζης ξενοδόχος», οι ένοικοι χαρτοπαίζουν κι ο Καραγκιόζης τους κλέβει τα χρήματα την ώρα που κοιμόνταν και προσποιείται τον πεθαμένο για να γλιτώσει. Μόνο που οι λίρες που άρπαξε από τον Εβραίο ήταν κίτρινα τενεκεδάκια κάλπικα, αλλά και τα «μπακουτσέτουλα» του Νιόνιου ήταν πλαστά.

Στην «Κούνια» διακωμωδείται η συνήθεια των Εβραίων να μιλούν αλληγορικά και διφορούμενα. Ο Εβραίος ζητάει από τον κουνιέρη Καραγκιόζη, όταν λέει «κουνάει», αυτός να μην κουνάει κι όταν λέει «μην κουνάει», αυτός να κουνάει. Φυσικά γίνεται μπερδεμα και τ' αποτέλεσμα το περιγράφει θυμόσοφα ο Καραγκιόζης «κουνάει, μην κουνάει, πέφτει κάτω σκάει». **Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ ο Εβραίος προπληρώνει τον κουνιέρη, ο Σιορ Διονύσιος κουνιέται και** εκ των υστέρων δηλώνει ότι δεν έχει «όβολα» κι έχει την ίδια μοίρα με τον Εβραίο, φρόντισε ο κουνιέρης Καραγκιόζη να πέσει κάτω και«να σκάει».

Στο έργο «Ο Καραγκιόζης κι ο Διάβολος κουμπάρος» ο Εβραίος σαν σπιτονοικοκύρης του Καραγκιόζη, κάνει ανήθικες προτάσεις εκβιάζοντας την Αγλαΐα και τάζει ακριβά δώρα. Έχοντας φαίνεται «κόλλημα» με την Αγλαΐα, επιστρέφει σ' αυτήν και μάλιστα αυτή τη φορά μπαίνει και μέσα στην παράγκα, στο έργο «Τα μπακλαΐμ κουκιά». Δέχεται έναν άγριο ξυλοδαρμό από τον Καραγκιόζη. Αλλά θα ήταν άδικο να κακοχακτηρίσουμε μόνο τον Εβραίο, αφού όλοι οι άλλοι της χάρτινης καραγκιοζοπαρέας μπαίνουν ξετσίπωτα στο σπίτι της Χατζηαβάταινας.

Στην παράσταση «Ο Καραγκιόζης πλοίαρχος» ή «Το νησί των κατεργαρέων», μαζί με τον Σιορ Διονύσιο είναι ένας από τους κατεργάρηδες που προσπαθούν να οικειοποιηθούν το καράβι του Καραγκιόζη. Στο έργο «Το στοιχειωμένο δέντρο» μεταμορφώνεται σε καμήλα, στο «Ότι γράφει δεν ξεγράφει» αρπάζει από τον Καραγκιόζη, έναντι ενοικίου» μια χήνα και ένα ψάρι. Άκρως διασκεδαστικά είναι η ερωτική εξομολόγηση του Εβραίου, ο γάμος κι η κηδεία του. Πολύ ευθυμία στους θεατές προκαλεί το τελετουργικό ψάλσιμο των Εβραίων, όταν όλοι μαζί σαν «τζιτζίρια» τραγουδάν το ακατάληπτο στιχάκι:

Έι τουμπερλέ μοζά.

Οζά, οζά, τουμπερλέ μοζά.

ή ακόμα το επίσης ακατάληπτο «Βίζο, **λα βίζο, λα βίζο.....**», **τραγούδι που στάθηκε αιτία να προσάψουν στον Εβραίο το παρατσούκλι «Λα Βίζος».**

Στο έργο «Δον Ηλίας Κολοκύθας» ο Νιόνιος οδηγείται στη Χάβρα, όπου η Εβραίοι, παρ' ολίγο να τον τρελάνουνε. Σε πολύ ελάχιστες περιπτώσεις ο Εβραίος παίζει το ρόλο του προδότη. Αλλού απειλεί τον Καραγκιόζη ότι «μπαστούνάρε», για να εισπράξει την κατάλληλη απάντηση «αν εσύ εμένα μπαστούνάρε, **εγώ** αρπάξαρε ένα καδρονάρε και σπασάρε κεφαλάρε».

Στην παράσταση του Γανιού «Ο Καραγκιόζης Δικαστής» ο Εβραίος Ιακώβ σπιτονοικοκύρης του Καραγκιόζη κάνει τα γλυκά μάτια στην Αγλαΐα και δωροδοκεί μια γριά προξενήτρα, για να πείσει την Αγλαΐα να χωρίσει τον Καραγκιόζη και να πάρει εκείνον. Ο Καραγκιόζης τον ακινητοποιεί με μια κουμπούρα, τον δικάζει και τον εκτελεί. Στη συνέχεια σαν δολοφόνος εκβιάζεται από τον Διάβολο, που θέλει να τον κάνει κουμπάρο. Με την προτροπή ενός Αγγέλου ανταμώνει έναν παπά, που τον βοηθά να «σκάσει» το Διάβολο. Η παράσταση είναι δημοσιευμένη σε τεύχος της σειράς «Εικονογραφημένος Κα-

ραγκιόζης» των εκδόσεων Α. Γελαντάλης και Σί

Μεταξύ Καραγκιόζη και παπά ακολουθεί ο εξής χαρακτηριστικός διάλογος:

Παπάς: Έγκλημα, παιδί μου, αμαρτία από το Θεό.

Καραγκιόζης: Δεν πειράζει Εβραίος ήταν.

Παπάς: Τι Εβραίος, παιδί μου, τι χριστιανός; Ένας Θεός μας έπλασε. Έναν άνθρωπο που δεν μπορείς να δώσεις ζωή, δεν πρέπει να την αφαιρέσεις.

Στη σειρά των εκδόσεων Β. Ι. Βουνησέα «Ελληνικό Θέατρο . Ο Καραγκιόζης» εκδόθηκε η παράσταση «Η καταδίκη του Εβραίου». Στο Νο 8 των εκδόσεων ΑΓΚΥΡΑ, τη δεκαετία του 1950, εκδόθηκε το έργο «Ο Καραγκιόζης Εβραίος», σε κείμενο Γιάννη Μουστάκα και εικονογράφηση Γλιάτα. **Τέλος το 1966 στο τεύχος Νο 6 των εκδόσεων Δημ. Δαρεμά δημοσιεύεται η παράσταση «Ο Καραγκιόζης κι ο Εβραίος».**

Περιγράφοντας στον Καραγκιόζη ο Εβραίος τους συγγενείς του και το γενεαλογικό του δέντρο, στα χνάρια της Παλαιάς Διαθήκης, αρχίζει ένα «κατεβαστό» του στυλ «Αβραάμ εγέννησε Ισαάκ, Ισαάκ εγέννησε Ιακώβ, Ιακώβ εγέννησε....».

Καραγκιόζης: Ο Μελχισεδέκ ποιον γέννησε;

Σολομών: Έιιι.... Μελχισεδέκ δεν εγέννησε.

Καραγκιόζης: Γιατί; Έκανε αποβολή;

Σήμερα για τις γνωστές αιτίες, αλλά και λόγους μετανάστευσης στο κράτους του Ισραήλ και σ' άλλα κράτη της γης, η παρουσία της Εβραϊκής μειονότητας έχει περιοριστεί στο ελάχιστο. Οι νέες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες στην Μεταπολεμική περίοδο και μέχρι σήμερα κοντά στα άλλα διαφοροποίησαν και τη νοητή πρόσληψη που υπήρχε για τους Εβραίους. Τα χαρακτηριστικά και οι διάφορες σταθερές γι' αυτούς προσλαμβάνουσες αντιλήψεις κάθε άλλο παρά συνηγορούν για την ταύτιση του τύπου του Εβραίου του θεάτρου σκιών με το σημερινό πρότυπο του Ισραηλίτη. Ελάχιστοι πια από την τελευταία και προτελευταία γενιά μετά το Ολοκαύτωμα Ισραηλιτών, μιλάνε τη Σερφαδίτικη διάλεκτο (όχι ότι αυτό είναι καλό) και καθόλου δεν ξεχωρίζουν από την πλειονότητα των κατοίκων της χώρας. Ο τύπος-φιγούρα του θεάτρου σκιών συνεχίζει απρόσκοπτα την παρουσία και λειτουργία του πάνω στα παλιά και καθιερωμένα πρότυπα του μπερντέ, μόνο που αναγκάστηκε να περιβληθεί τις ιδιότητες του φολκλόρ, κάτι που συνέβη κι μ' άλλους τύπους του καραγκιόζη. **Η αστικοποίηση του ρεπερτορίου του θεάτρου σκιών ανέδειξε παρόμοιους με τον Εβραίο τύπους. Ο δύστροπος, τσιγκούνης, πανούργος κι**

αλαζόνας για το «έχειν» του γείτονα της απέναντι πόρτας ή ο μακρινός συγγενής του Καραγκιόζη ή οποιοσδήποτε άλλος μπορούν να έχουν τα ίδια χούγια με τον Εβραίο κι ακόμα χειρότερα. Από αυτόν ο Καραγκιόζης ξυλοφορτώθηκε και φυλακίστηκε, από τον Εβραίο ποτέ.

Ας πάμε λοιπόν σε μια παράσταση καραγκιόζη κι ας γελάσουμε με τον Σολομωνικό, **όπως οι Ισραηλίτες φίλοι μου γελάνε με μένα κι εγώ μ' αυτούς. Στο κάτω-κάτω είναι «ντικό μας άνθρωπο».** Καταλαμберδούγκος;

Σαλονίκη 10 Απριλίου 2020.

Σημείωση:

Στη σύνταξη αυτού του κειμένου ευθύνονται το αρχείο μου, οι εμπειρίες και η προσωπική μου άποψη για τον τύπο- φιγούρα του Εβραίου στο θέατρο σκιών. Βοήθησαν ακόμη και οι παρακάτω μελέτες:

«Ο Καραγκιόζης. Ελληνικό θέατρο Σκιών». Κ. Η. Μπίρη. **Αθήνα, 1952.**

«Ο Καραγκιόζης μας. Ελληνικό θέατρο Σκιών». Δημήτρη Μόλλα.

Σύγχρονη Εποχή. Αθήνα, 2002.

«Καραγκιόζης ή η αρχαία κωμωδία στην ψυχή του Θεάτρου Σκιών».

Τζούλιο Καΐμη. **Έκδοση Γαβριηλίδη. Αθήνα 1990.**

Ιωάννης Ρούλιας. Ο διδάσκαλος των καραγκιοζοπαϊκτών **1868-1905 και το Αθηναϊκό θέατρο Σκιών. Αναστάσιος Κούζης. Αθήνα 2020.**

«Ο ήχος στον Καραγκιόζη». Κώστα Στεφ. Τσίπηρα. **Νέα Σύνορα-Α.Α. Λιβάνης.**

Αθήνα, 2001.

«Ο αθηναϊκός Καραγκιόζης του Αντώνη Μόλλα». Μιχάλη Ιερωνυμίδα.

Έκδοση Χρ. Δαρδάνου. 2003.

«Αναπαραστάσεις για τους Εβραίους σε επιλεγμένα κείμενα για τα πρώτα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1822). Μαίρη Μαργαρώνη. Διαδίκτυο.

«ΦΟΙΝΗΞ ΑΓΗΡΩΣ. Η Θεσσαλονίκη του 1925-1935». Αιμίλιος Ι. Δημητριάδης.

Παρατηρητής.

Ευχαριστώ την Ανθή Χατζάκογλου για την πάντοτε αμέριστη βοήθεια της.

Η συμπαθής τάξη των καραγκιοζοπαικτών

του **Αναστάσιου Κούζη (Κούζαρου)**
καλλιτέχνη του Θεάτρου Σκιών, φιλόλογου

Η μεγαλύτερη δυσκολία για όποιον αναλαμβάνει την ευθύνη της σύνταξης ενός κειμένου, όπως: μιας επιστολής, μιας διαμαρτυρίας, ενός αιτήματος για έκτακτη οικονομική ενίσχυση κ.τ.ο, εξ ονόματος μιας συλλογικότητας και μέσα στο πλαίσιο ιδιαιτέρων και εκτάκτων κοινωνικοοικονομικών συνθηκών είναι η επιλογή των καταλληλότερων λέξεων, ώστε να επιτευχθεί ο πολλαπλός και πολυσύνθετος στόχος:

Α. Να διατυπωθεί, όσο το δυνατόν, σαφέστερα η ουσία του μηνύματος του Πομπόυ, ώστε να αποκωδικοποιηθεί πληρέστερα από τον Παραλήπτη, τον Δέκτη του μηνύματος.

Β. Να εκφραστεί, όσο το δυνατόν, καθαρότερα η πραγματική κατάσταση που βιώνει ο Πομπός, το εύρος και η ένταση του προβλήματος ή των προβλημάτων που αντιμετωπίζει, ώστε να τύχει της άμεσης προσοχής και του ενδιαφέροντος του Παραλήπτη, απ' τον οποίο ζητά τη συνδρομή, τη βοήθεια ή και τη λύση του όποιου προβλήματος.

Γ. Να δώσει όσο διαυγέστερη την εικόνα, δηλαδή το «*πώς βλέπει ο ίδιος τον εαυτό του*» και «*πώς επιθυμεί να τον βλέπουν οι άλλοι*».

Δ. Να ικανοποιηθεί ο «κοινός Νους».

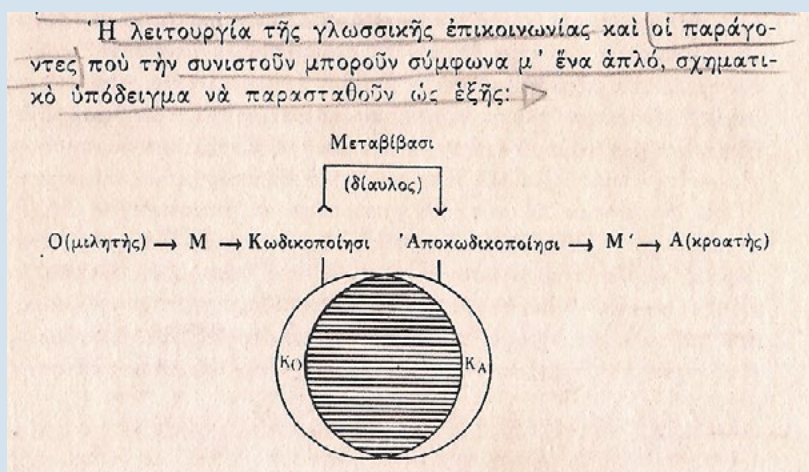
Είναι όντως ένα δύσκολο εγχείρημα η επιλογή απ' τις χιλιάδες χιλιάδων της μίας και μοναδικής λέξης που ν' ανταποκρίνεται στη γνώμη, στη πεποίθηση, στη προσδοκία ή και στην επιθυμία του κάθε ενός ξεχωριστά και όλων μαζί για το πώς θέλουμε να αυτοπροσδιοριζόμαστε: μικρή αλλά δυναμική τάξη; Τάξη ανάλογη «της συμπαθούς τάξεως των εφάπλωματοποιών»;

Τάξη κακομοίρηδων; Ή μια δυναμική ομάδα νέων και παλαιών Καραγκιοζοπαικτών;

Το βέβαιο και επιστημονικά τεκμηριωμένο, βάσει της επιστήμης της Γλωσσολογίας, είναι ότι όλοι μας δεν μιλάμε την «*ίδια γλώσσα*», έστω κι αν ομιλούμε όλοι ελληνικά! Ο καθένας μας μιλάει την «*ιδιόλεκτό*» του. Αφού ούτε τις ίδιες, πέραν των βασικών, λέξεις χρησιμοποιούμε, ούτε με την ίδια συχνότητα, ούτε με την ίδια συντακτική σειρά, ούτε με το ίδιο «γνωστικό» περιεχόμενο και πολύ περισσότερο ούτε με το ίδιο «βιωματικό», «συγκινησιακό» φορτίο. Π.χ η λέξη Τούρκος είναι ίδια, όταν βγαίνει από το στόμα ενός Μικρασιάτη Πρόσφυγα που έζησε την τρομερή Καταστροφή και είδε τους ανθρώπους του να πέφτουν θύματα της θηριωδίας των Τούρκων, με την ίδια λέξη που βγαίνει από το δικό μου στόμα, ο οποίος ε γνώρισα τα δραματικά εκείνα γεγονότα πολλά χρόνια αργότερα μέσα από αφηγήσεις, διηγήσεις ή από τα βιβλία;

Ίδιες δυσκολίες αντιμετωπίζουμε και με την «αποκωδικοποίηση» των λέξεων που απευθύνουμε ο ένας προς τον άλλον. Σε ποιο βαθμό μπορεί να μεταφέρει ένας γεννημένος στα τέλη της δεκαετίας του '50 το «γνωστικό» και το «συναισθηματικό» περιεχόμενο της λέξης «*συμπαθής*» και κατά πόσο ο καθένας νεότερος ηλικιακά δέκτης μπορεί πληρέστερα να νοιώσει όχι τόσο το γνωστικό της, όσο το «βιωμα-

τικό-συγκινησιακό» φορτίο της; Κι αυτό είναι απολύτως φυσιολογικό, δικαιολογημένο και αναμενόμενο, αφού ο καθένας μας είναι εντελώς διαφορετικός από κάθε άποψη άνθρωπος! Και σ' αυτήν ακριβώς τη διαφορετικότητα εντοπίζεται και η ομορφιά στο «*παιχνίδι*»

Φωτό 1: Σχηματική λειτουργία της γλωσσικής

της μεταξύ μας επικοινωνίας. (Φωτό 1)

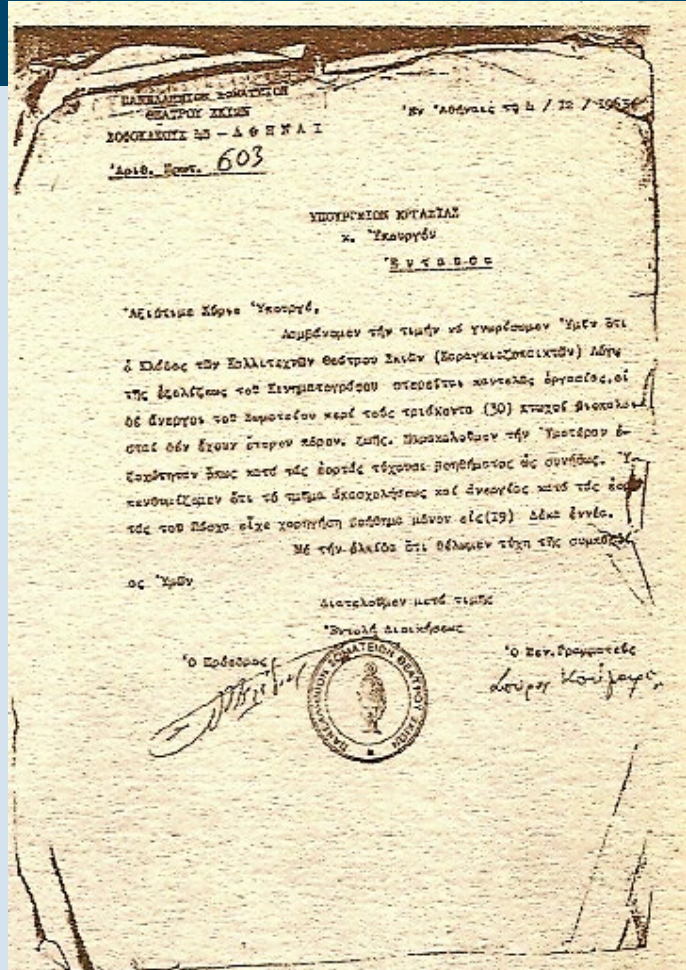
Πιστεύω ακράδαντα, φίλοι και φίλες, πως αν έναν χαρακτηρισμό ως καλλιτεχνική, πνευματική, αλλά και ως τάξη εργαζομένων οφείλουμε να καλλιεργούμε, να κατέχουμε και με υπερηφάνεια να επιδεικνύουμε, όπως και όλοι οι άλλοι να μάς τον αποδίδουν είναι αυτός: «**Συμπαθής Τάξη...**».

Συμφωνούμε, πιστεύω, όλοι μας πως κανείς μας δεν θέλει να χαρακτηρίζεται ως «αντιπαθής» ή ότι ανήκει σε τάξη «αντιπαθών». Αυτό εξάλλου δεν είναι και δυνατόν, γιατί «ο Καραγκιόζης» ως επάγγελμα και ως τέχνη έχει τη **συμπάθεια** στο DNA του. Θα μου πείτε, γιατί;

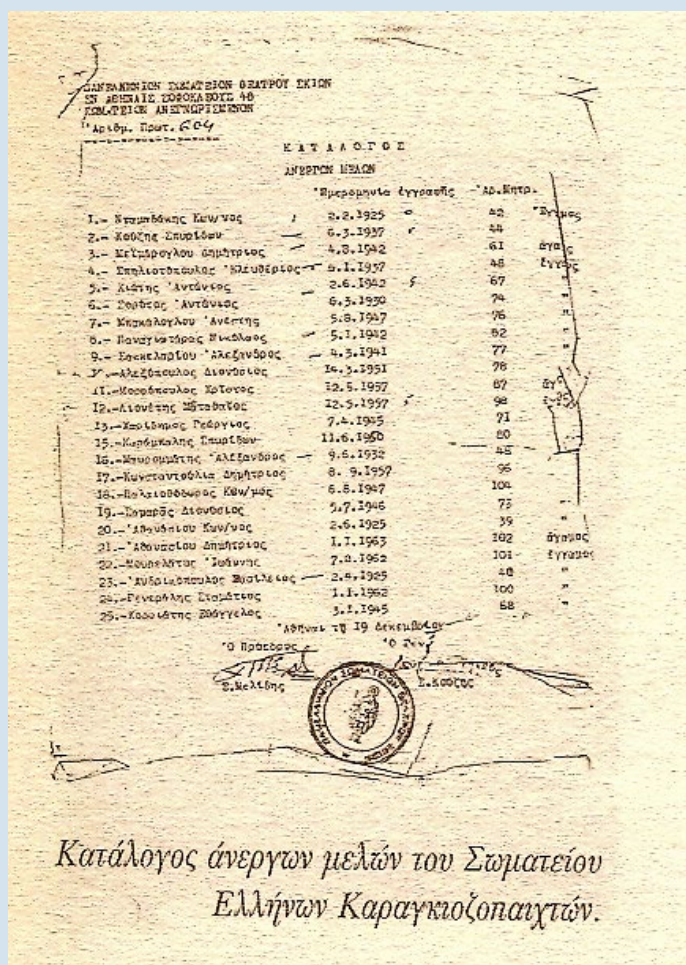
Γιατί αρχαιόθεν και μέχρι της σήμερον πηγάζει απ' το λαό και υπάρχει χάριν της ψυχαγωγίας του, της καλλιτεχνικής ευαισθητοποίησής του και της παρηγορίας του σε καιρούς δίσεκτους σαν τον φετινό. Είναι **συμπαθής** ο Καραγκιόζης, **αφού συμπάσχει με το συνάνθρωπο και την κοινωνία του**. Παρά τα όποια δικά του προβλήματα, αρνούμενος το «Εγώ» του, **αισθάνεται συμπόνια, στοργή, αγάπη, τρυφερότητα για το λαό που υπηρετεί**.

Οι Καραγκιόζοπαίκτες είναι **συμπαθείς**, γιατί με τα έργα και τις παραστάσεις τους **επιδρούν στα συναισθήματα των θεατών τους**. Με τα νόστιμα αστεία τους κάνουν και γελούν, ξεγνοιάζοντας από τα βάσανα της καθημερινότητας. Με την ευφυή δράση του ταπεινού πρωταγωνιστή τους εγείρουν την αισιοδοξία και την ελπίδα στους αποκαμωμένους απ' τον άνισο αγώνα της ζωής ότι θα εξέλθουν και οι ίδιοι νικητές με την ίδια υπομονή, επιμονή και εξυπνάδα που προβάλλει στο μπερντέ ο αθάνατος Καραγκιόζης. Με τη γενναιότητα των πρωταγωνιστών των κοινωνικών δραμάτων ή των ηρωικών εθνικών αγώνων που ζωντανεύουν στο πανί τους, συντελούν, ώστε ο μέσος Έλληνας ν' αναθαρρήσει να «σηκώσει κεφάλι» και να βροντοφωνάξει το δικό του «Μολών Λαβέ» προς κάθε επίβουλο.

Το Θέατρο Σκιών είναι **συμπαθές**, γιατί ποτέ δεν έπαψε να **είναι ευαίσθητο στις εξωτερικές επιδράσεις**. Πρώτο, σαν ευαίσθητος παλμογράφος, αντιδρούσε άμεσα στο κοινωνικό έγκλημα και την αδικία στην πολιτική αυθαιρεσία και αυταρχία, φωνάζοντας «**αίσχος και ντροπή**». Τι άλλο μαρτυρούν έργα του νεότερου Θεάτρου Σκιών, όπως: «Η κακούργα πεθερά και ο φόνος του Αθανασόπουλου», «Η κακούργος κόρη», «Ο όρκος του πεθαμένου», «Η καρδιά της μάνας»...; Πάντα με τις χάρτινες φιγούρες του στηλίτευε και καυτηρίαζε την κακούργα ανθρώπινη φύση και την τάση ο ισχυρός ν' αδικεί τον ανίσχυρο. Πάντα ευσυγκίνητο το Θέατρο Σκιών έκλαιγε και θρηνούσε για τις συμφορές του λαού μας, θριάμβευε και γε-

Φωτό 2: ΠΣΘΣ Επιστολή προς τον υπουργό Εργασίας 4.12.1963.

Φωτό 3: Κατάλογος ανέργων μελών του Σωματείου Ελλήνων Καραγκιόζοπαίκτων. 19.12.1963.

Έγγραφο του Πανελληνίου Σωματίου Θεάτρου Σκιών.
Ο Καραγκιόζης περνάει κρίση λόγω του έντονου ανταγωνισμού
με τον κινηματογράφο. 1966: 33 καραγκιοζοπαίχτες, μεγάλα,
οι περισσότεροι, ονόματα του θεάματος είναι άνεργοι και άποροι.
1962: το σωματείο παρακαλεί τον τότε υπουργό Εργασίας
για κάποιο επίδομα, μήπως καταφέρουν οι άποροι καραγκιοζοπαίχτες
«και ανοράσουν ολίγον κρέας τις Αγίες ημέρας».

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΝ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΣΜ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΝ ΑΝΕΓΓΕΡΙΣΜΕΝΟΝ

Αρ. πρωτ. 332

Ἐξοχώτατον Κύριον Ὑπουργόν Ἐργασίας

Ε ν τ α ῖ ὁ α

Κύριε Ὑπουργέ,

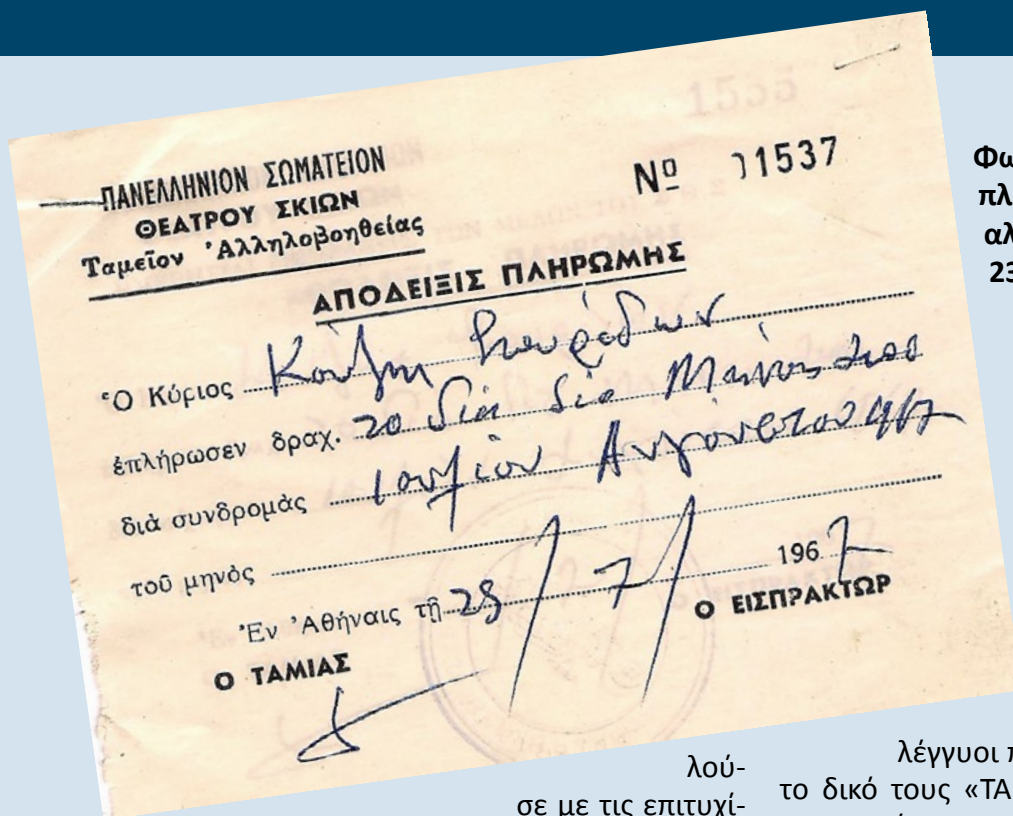
Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ἡμᾶς ὅπως εὐαρε-
στούμενοι χορηγήσωμεν βοήθημα τῇ ἐορτῇ τοῦ Πάσχα εἰς τὰ ἀνερ-
γα μέλη τοῦ ἡμετέρου Σεμιναρίου μὴ λαμβάνοντος βοηθήματος
παρὰ οὐδενὸς ὁργανισμοῦ καὶ συνηθούσιν ὡς πρῶτοι ἀνεργοὶ καὶ ἀγο-
ράσουσι ὀλίγον χρέας τὰς ἁγίας ἡμέρας.

Ἀθῆναι 18-4-1962

Μετὰ πόσης τιμῆς

Ὁ Πρόεδρος
Γ. Χαριτοῦ
Γ. ΧΑΡΙΤΟΥ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Μ. Μεταίης
Ε. ΜΕΤΑΙΗΣ

Φωτό 5: Απόδειξη πληρωμής για το ταμείο αλληλοβοήθειας 23.7.1967.

λού-
σε με τις επιτυχί-
ες και τις νίκες του.

Η τάξη των Καραγκιοζοπαικτών ως συλλογικό πρόσωπο είναι **συμπαθής**, γιατί συγκεντρώνει (και πρέπει να συγκεντρώνει) **το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της κοινωνίας**, γιατί ασκεί μια πανάρχαια τέχνη, που έχοντας μπολιαστεί στο διάβα των αιώνων από τόσους ετερόκλητους Πολιτισμούς, παρουσιάζεται στον σύγχρονο άνθρωπο πολυποίκιλη και γοητευτική! Το «Θέατρο του Ενός», το πολυσύνθετο ταλέντο στη μίμηση, στην ταχυδακτυλουργική κίνηση, στην ευφάνταστη ζωγραφική, στα έξυπνα λογοπαίγνια ακόμη και σήμερα κατορθώνει να αποσπάσει τους σύγχρονους Δεσμώτες των Η/Υ.

Και πέραν όλων των άλλων παρέμενε, παρά τις συχνές και παρατεταμένες αντιξοότητες, **συμπαθής**, γιατί στο μεγαλύτερο μέρος του ιστορικού της βίου υπήρξε ολιγάριθμη ομάδα φίλεργων βιοπαλαιστών. Ποτέ δεν διέθεται *ισχυρούς Πολιτικούς Φίλους*, ούτε ήταν σε θέση να ασκήσει *πολιτική πίεση*. Βρισκόταν στην καλοπροαίρετη διάθεση της εκάστοτε Ηγεσίας (Φωτό 2) και συχνά έπεφτε θύμα των κοινωνικών προκαταλήψεων και της αδιαφορίας. Όμως, παρά τις δυσχέρειες και τις αρνήσεις στεκόταν πάντα με Αξιοπρέπεια, διατυπώνοντας-κατά το *τυπικόν* της τότε επικοινωνίας προς τις Αρχές-τα αιτήματα της για βοήθεια και οικονομική στήριξη των

μελών της με παρρησία και «με το κεφάλι ψηλά», ως τάξη εργαζομένων που πλήττονταν από τη συγκυρία. (Φωτό 3,4) Μα και μεταξύ τους οι παλαιότεροι φάνηκαν **συμπαθείς** και αλλη-

λέγγυοι προς τον πάσχοντα συνάδελφο με το δικό τους «ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΕΙΑΣ», που συντηρούσαν με το υστέρημά τους. (Φωτό 5)

Τελειώνοντας, όσον αφορά επιπόλαιους συνειρμούς προς «τη συμπαθή τάξη των Εφαπλωματοποιών», παραθέτουμε τα εξής ιστορικά:

«Ο Σπύρος Κούζαρος, όταν ορφάνεψε περί τα μέσα της δεκαετίας του 1920, σε ηλικία 12 ετών έπιασε δουλειά σ' ένα παπλωματάδικο της οδού Καλαμιώτου στην Καπνικαρέα. Εκεί καπλάντιζαν τα στρώματα των ασθενών του Νοσοκομείου «Σωτηρία» στα χρόνια που *θέρριζε η Φυματίωση*. Το τι ξύλο έπεφτε δεν λέγεται! Η αιμορραγία απ' τη μύτη ήταν ασταμάτητη! Το μόνο καλό ήταν που επέτρεψε η κυρία Λεωνίδα να παίξουν στην αυλή με λυχνάκια «το γέρο Δράκο το Σουλιώτη»- με μια φουστανέλλα που συνάλλαζαν στον Αλή Πασσά και τον Γέρο Δράκο- μαζί με τον Εμμανουήλ Μανώλαρο, αδελφικό του φίλο και εξαίρετο Καραγκιοζοπαικτή, με το φόβο, μη και πιάσουν φωτιά τα μπαμπάκια απ' τα στρώματα της «Σωτηρίας»!

Άντεξε δυο, σχεδόν, χρόνια ο Αείμνηστος την περιποίηση και τις άριστες εργασιακές συνθήκες, ώσπου εδραπέτευσε απ' τη συμπαθή τάξη των Εφαπλωματοποιών, αναζητώντας **καταφύγιο** στους Καραγκιοζοπαικτές, με τους οποίους **θα συνέπασχε** για τα επόμενα εξηνταπέντε χρόνια της ζωής του».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Λεξικό Χρήστου Γιοβάνη – «Θησαυρός όλης της Ελληνικής Γλώσσας»

Γεωργίου Μπαμπινιώτη – «Θεωρητική Γλωσσολογία», Αθήνα 1980, σελ. 30

Κώστα Στεφ. Τσίπηρα – «Ο ήχος του Καραγκιόζη», Νέα Σύνορα Αθήνα 2001, σελ. 191,198, η 15^η του ένθετου μεταξύ των σελ. 256,257

Όταν ο Καραγκιόζης συνάντησε τη Μέρκελ στα Εξάρχεια

Του Γιάννη Σολδάτου

Από το έργο
του Γιάννη Σολδάτου
Καλή ανάγνωση!

Επιμέλεια: Σωκράτης Κοτσορές

Ε' Μέρος

Μουσική. Αλλαγή.

Μπαίνει ο Μεγαλέξανδρος, τρεκλίζοντας και κραδαίνοντας το σπαθάκι του.

ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Πού 'ναι ο Διαμαντής; Πες του να κάνει την προσευχή του, να τον σφάξω...

ΑΓΛΑΪΑ: Όχι σήμερα, έχουμε επίσκεψη.

ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: (τρεκλίζοντας). Θα τον σφάξω δημόσια, για παραδειγματισμό.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Παλικάρά, πλήρωσε το λογαριασμό στο Τζάντε ο βλάχος;

ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: (τρεκλίζοντας). Εγώ πλήρωσα. Χρυσάφι από τα Σούσα.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Και Σουσάμι από τα Πετράλωνα.

ΑΓΓΕΛΑ: Καλά περνάτε εδώ. Τρώτε, πίνετε, σκορπάτε το χρυσάφι και γκρινιάζετε.

ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Θα σφάξω πρώτα το Διαμαντή και μετά τα λέμε.

ΑΓΛΑΪΑ: Κυρά Αγγέλα, ο Μέγα Αλέξανδρος.

ΑΓΓΕΛΑ: Και πού είναι το καταραμένο φίδι;

ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: (πάει και φέρνει το πλαστικό φιδάκι). Νάτος. (Κουνάει το φιδάκι που κάνει τις σπαστικές κινήσεις του πλαστικού).

ΑΓΓΕΛΑ: (χαϊδεύει το φιδάκι). Όχουτο!...

ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: (ορμάει τρεκλίζοντας). Άτιμε, Διαμαντή...

Μπαίνουν οι άλλοι ανάμεσα.

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Ρε κανίβαλε, δε σφάζουμε

σήμερα, θα σφάξω εγώ τη Λαμπρή, να πάρω το Υπουργείο.

ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Ήρθα από την Ασία...

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Να πας πίσω... Και συμμαζέψου, πίτα έγινες κι εσύ...

ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: Έχουμε μπροστά μας την καγκελάρια της Γερμανίας και το στρατηλάτη της Ασίας, μπορούνε να μας λύσουν το προσφυγικό.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Σωθήκαμε, φωνάξτε και τον Μορφονιό.

ΑΓΛΑΪΑ: (στον Μεγαλέξανδρο, κρατώντας την μπριτζόλα). Μήπως θέλεις εσύ τη μπριτζόλα;

ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: (πατάει μια δαγκωνιά στην μπριτζόλα, ενώ οι άλλοι περιμένουν έκπληκτοι). Όι, μάνα μου η κοιλιά μου. (Βγαίνει ξερνοβολώντας).

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Εντάξει μ' αυτόν, τη γλίτωσε ο Διαμαντής. Βάλ' τον στη θέση του.

Η Προσφυγοπούλα πάει το φιδάκι στη θέση του.

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: (στην Αγγέλα). Επιτέλους, πρέπει να γίνει μια σοβαρή διαπραγμάτευση.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Μπράβο, Κολλητήρη, προπονείσαι για το Υπουργείο. Τα ίδια έλεγε και ο Μορφονιός.

ΑΓΓΕΛΑ: Είμαι στη διάθεσή σας.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τι μας δίνεις; Εμείς δεν έχουμε να σου δώσουμε τίποτα. Μόνο το

υπόλοιπο της μπριτζόλας.
 ΑΓΓΕΛΑ: Θα πάθω εντερικά.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Κακό σκυλί ψόφο δεν έχει.
 ΑΓΓΕΛΑ: Θα σας δώσω βοήθεια για τους πρόσφυγες.
 ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: Γεια στο στόμα σου...
 ΑΓΓΕΛΑ: Αλλά κάτι πρέπει να μου δώσετε κι εσείς.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Μισό κιλό ψύλλους, να τους βάλεις στον κόρφο σου...
 ΑΓΓΕΛΑ: Είσθε αχάριστοι, τα θέλετε όλα δικά σας.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Είμαστε. Τόσα χρόνια ήταν όλα δικά σας...
 ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Δικιά σας ήταν και η Ζίμενς.
 ΑΓΓΕΛΑ: Δεν γίνεται διαπραγμάτευση με βρισιές. Συμφωνήσαμε στη βοήθεια για το προσφυγικό και στους μισό κιλό ψύλλους.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ψιλοπράματα.
 ΑΓΓΕΛΑ: Θα σας χαρίσουμε κι ένα υποβρύχιο. Μπορεί να κάνουν οι Τούρκοι κατά εδώ...
 ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Έχουμε τον Μεγαλέξανδρο.
 ΑΓΓΕΛΑ: Είναι πίτα.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Θα τους κάνει πίτα. Το υποβρύχιο θα είναι χαλασμένο και θα σας πληρώνουμε 200 χρόνια τα ανταλλακτικά.
 ΑΓΓΕΛΑ: Είναι του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Δεν έχει του Πρώτου;
 ΑΓΓΕΛΑ: Όχι.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Κακώς. Τίποτε άλλο που να τρώγεται;
 ΑΓΓΕΛΑ: (σκέφτεται). Κάτι θα βρούμε...
 ΕΒΡΑΙΟΣ: (ακούγεται). Βίζο-λαβίζο-λαβίζο...
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ε, ρε, γλέντια... Έρχεται ο Χαχαμικός. Κυρά Αγγέλα, θα του πληρώσεις το νοίκι για το πεζοδρόμιο;
 ΕΒΡΑΙΟΣ: (συνεχίζει). Βίζο-λεβάμο σαβακιές καρακίζο... βίζο λεβάμος ζα.
 ΑΓΓΕΛΑ: Τι λέει;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Θα τα ακούσεις από πρώτο χέρι.
 ΕΒΡΑΙΟΣ: (μπαίνει, παραπατώντας). Καραγκιόζο, ήρθα να σου χαρίσω το νοίκι.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (στην Αγγέλα). Τύφλα είναι, μην τον ακούς. (Στον Εβραίο). Κι εγώ που τα μάζεβα για το Σάββατο.

ΕΒΡΑΙΟΣ: (τσαντίζεται). Ποτέ ένας Εβραίος δεν εισπράττει Σάββατο.
 ΑΓΓΕΛΑ: Είναι Εβραίος;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Είναι.
 ΑΓΓΕΛΑ: (πάει και υποκλίνεται μπροστά του). Σας ζητώ ταπεινά συγγνώμη για το κακό που σας προξένησε το έθνος μου στον πόλεμο.
 ΕΒΡΑΙΟΣ: (την περιεργάζεται). Τι 'ναι τούτο;
 ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: Η καγκελάριος της Γερμανίας.
 ΕΒΡΑΙΟΣ: (την περιεργάζεται). Κάτι μου θυμίζεις. Κάπου σε έχω ξαναδεί.
 ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Στην τηλεόραση.
 ΕΒΡΑΙΟΣ: (στην Αγγέλα). Συχνάζεις στα πέριξ πεζοδρόμια;
 ΑΓΓΕΛΑ: Πρώτη φορά...
 ΕΒΡΑΙΟΣ: Καλά, θα ψάξω στ' αρχεία του Δήμου. (Τον πιάνει λόξυγκας). Μ' έπιασε ο καταραμένος. Θα επανέλθω. (Φεύγει).
 ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Αρχίζει ξανά η διαπραγμάτευση.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (στην Αγγέλα). Σκέφτηκες τι θα μας δώσεις;
 ΑΓΓΕΛΑ: Θα ρυθμίσουμε τον εναέριο χώρο του Αιγαίου.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Όχι αέρα κοπανιστό, κάτι να τρώγεται, ...
 ΑΓΓΕΛΑ: Το θέμα της υφαλοκρηπίδας...
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τα οστά του Κεμάλ Ατατούρκ... Μας δουλεύεις; Κάτι να τρώγεται είπαμε.
 ΑΓΓΕΛΑ: Δέκα τόνους μπακαλιάρο...
 ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Αυτό συζητιέται, αν δεν είναι ληγμένος.
 Μουσική. Αλλαγή.
 Ακούγεται Ζακυνθινό τραγούδι μεθυσμένο.
 ΑΓΓΕΛΑ: Τι ωραίο τραγούδι. (Λικνίζεται).
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: (μπαίνει και σταματά να τραγουδά. Μιλά γλυκά και μεθυσμένα). Ψυχουλα μου, Καραγκιόζο, ταξιδεύω, φτιάχτηκα...
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τι νέα φέρνεις, Νιόνιο;
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Έμαθα από το Υπουργείο Εξωτερικών πως έρχεται η καγκελάριος στην Ελλάδα.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Αυτό πάλιωσε...

ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Ιδού η καγκελάριος.
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Αυτοπροσώπως;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Και αυτοπροσώπως και ετεροπροσώπως επίσης.
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Και τι λέτε, Καραγκιόζο μου;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Διαπραγματευόμαστε δέκα τόνους μπακαλιάρο.
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Εσένα το μυαλό σου είναι όλο στο φαΐ.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Νιόνιο, κόψε την πλάκα, γιατί έχω να φάω από τα περασμένα κούλουμα.
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Να ομιλήσουμε με την κυρία για τις πολιτικές εξελίξεις της Ευρώπης...
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Κατούρα ψηλά κι αγνάντευε και χαιρέτα μου τον Τζάντε, Νιόνιο...
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Είδες που σου έλεγα πως θα φέρουν την καγκελάριο να δει τους άστεγους;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Άρχισαν κιόλας τα παιδιά να ξηλώνουν τα κάγκελα στα Εξάρχεια.
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Μετά θα σας πάνε για τραπέζι στη Μεγάλη Βρετανία;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Οπωσδήποτε. Πετάξου να βάλεις το φράκο σου...
 ΣΙΟΡ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ: Πετιέμαι, ματάκια μου... (Φεύγει).
 ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Συνεχίζεται η διαπραγμάτευση.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: (στην Αγγέλα). Τι άλλο θα μας δώσεις;
 ΑΓΓΕΛΑ: Θα πάω η ίδια στα Καλάβρυτα να ζητήσω συγγνώμη από τους σφαγιασθέντες.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Σε περιμένουνε.

ΑΓΓΕΛΑ: Στα Καλάβρυτα;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Όχι, στον άλλο κόσμο που τους έστειλαν οι πρόγονοί σου.
 ΑΓΓΕΛΑ: Φάε τη γλώσσα σου.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Τίποτε που να τρώγεται θα μας δώσεις;
 ΑΓΓΕΛΑ: Ρέγκες από τη Βόρειο θάλασσα.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Καλή ιδέα...
 ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: Κυρία Αγγέλα, θα με πάρετε στη Γερμανία;
 ΑΓΓΕΛΑ: Έκλεισε ο κατάλογος...
 ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ: Πάλι;
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Ανοίξαμε μπακάλικο με τους Γερμανούς... Της Αγγέλας το μπακάλικο...
 ΚΟΛΛΗΤΗΡΗΣ: Της Αγγέλας το κάγκελο...
 ΑΓΓΕΛΑ: Της μάνας σου, ανάγωγε...
 ΑΓΓΛΑΪΑ: Άκου, κυρά, σε παίρνει και σε σηκώνει... Πάρ' το πίσω...
 ΑΓΓΕΛΑ: Ποιο;
 ΑΓΓΛΑΪΑ: Αυτό που είπες στο παιδί για τη μάνα του.
 ΑΓΓΕΛΑ: Δεν το παίρνω...
 ΑΓΓΛΑΪΑ: Σε παίρνει και σε σηκώνει... Πάρ' το πίσω...
 ΑΓΓΕΛΑ: Δεν το παίρνω... Να μάθεις τα παιδιά σου τρόπους...
 ΑΓΓΛΑΪΑ: Τσόκαρο.
 Μαλλιοτραβιούνται. Προσπαθεί η Προσφυγοπούλα να τις χωρίσει.
 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ: Άστες να σπάσουμε πλαξ.
 Μαλλιοτραβιούνται. Η Αγγλαΐα γίνεται τούρμπο.

ΔΩΡΙΣΤΕ ΜΙΑ ΦΙΓΟΥΡΑ
 στο αρχείο του Σωματείου μας!

Όσα μέλη ή φίλοι έχουν την ικανότητα να κατασκευάζουν φιγούρες, σκηνικά, ρεκλάμες ή έχουν στην κατοχή τους υλικό σχετικό με το Θέατρο Σκιών (συλλεκτικό ή καινούργιας κατασκευής), καλούνται να ενισχύσουν το Ιστορικό Αρχείο του Σωματείου, κάνοντας μια τέτοια δωρεά.

ΠΣΘΣ

**στηρίξτε το
σωματείο
μας!**

Κάνετε κατάθεση στη Eurobank
 IBAN: GR0802600620000170200632294

ΡΑΙΑ ΤΑ ΛΕΣ, ΡΕ ΧΑΤΖΗΤΑΡΑΜΑ! ΚΑΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΕΤΣΙ ΚΑΙ ΜΑΣ ΜΠΟΥΖΟΥΡΙΑΣΟΥΝ;

ΟΤΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΣ ΡΩΤΗΣΟΥΝΕ, ΘΑ ΑΠΑΝΤΑΜΕ ΜΟΝΟ «ΣΟΡΟΛΟΠ»! ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΦΥΛΑΚΙΣΟΥΝ ΔΥΟ ΤΡΕΛΟΥΣ!

ΚΑΙ ΕΤΣΙ...
ΓΚΙΣΕ

ΚΑΛΗΣΠΕΡΑ ΣΑΣ! ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΚΑΤΑΘΕΣΗ;

ΘΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΟΥΜΕ ΜΙΑ ΑΝΑΛΗΨΗ! ΑΣ ΞΕΚΙΝΗΣΟΥΜΕ ΑΠΟ ΟΛΑ ΟΣΑ ΕΧΕΤΕ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ!

ΧΑΧΑ! ΔΕΝ ΤΟ ΠΙΣΤΕΥΩ ΠΟΣ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΑΜΕ!

ΝΑ ΠΑΡΕΙ!! ΠΛΑΚΟΣΑΝ ΟΙ ΜΠΑΤΣΟΙ!!

ΛΙΓΟ ΜΕΤΑ, ΣΤΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ...

ΜΙΛΗΣΤΕ ΡΕ ΝΑ ΕΛΑΦΡΥΝΕΤΕ ΤΗΝ ΘΕΣΗ ΣΑΣ!!

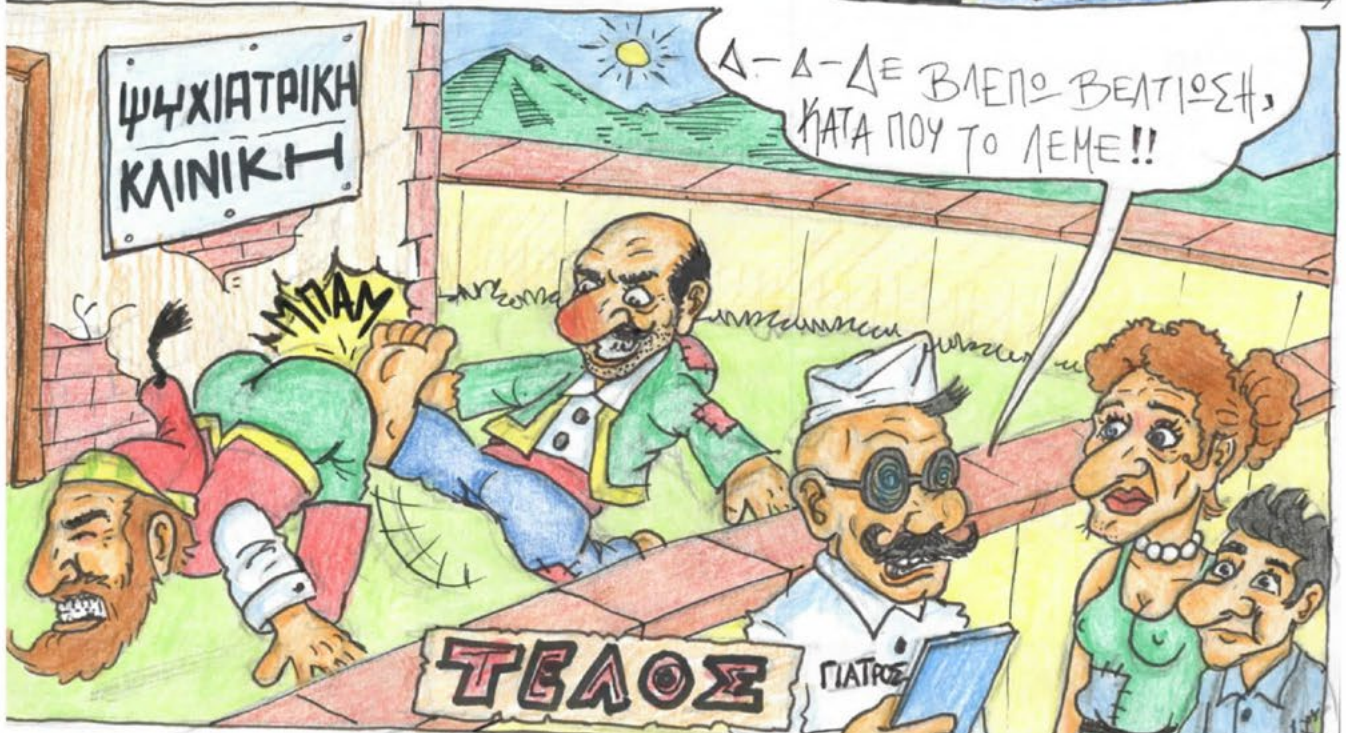
Σοφολιη!!

ΡΕ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΠΟΣ ΜΑΣΑΟΙ ΤΕΤΟΙΟΥΣ ΣΑΝ ΕΣΑΣ ΤΟΥΣ ΤΡΟΟ ΣΑ ΠΡΟΙΝΟ! ΘΑ ΣΑΣ ΚΡΕΜΑΣΟ ΑΠ' ΤΗ ΜΟΣΣΑ!

Σοφολιη!!

Ο Καραγκιόζης στην Αντίσταση

Ζ' ΜΕΡΟΣ

επιμέλεια: Τ. Κωστιδάκης - Σ. Κοτσορές

Συνεχίζουμε το αφιέρωμα «ο Καραγκιόζης στον πόλεμο και στην αντίσταση», με επόμενα αποσπάσματα από το βιβλίο του καραγκιοζοπαίχτη Δημήτρη Μόλλα, (Εκδόσεις Σύγχρονη εποχή) για τη μαύρη Κατοχή. Καλή ανάγνωση.

Κατοχή

“...κι όλα τα ‘σκιαζ’ η φοβέρα

και τα πλάκων’ η σκλαβιά.”

Υπάρχουν έννοιες που ‘ναι βγαλμένες ειδικά γι’ αυτόν τον τόπο, λες και μόνο ο λαός μας τις νιώθει, στο βάθος τους. Μόνο σαν είσαι Ρωμιός, μόνο όταν ο ίδιος εθνικός σου ύμνος έχει η ραχοκοκαλιά, μα και παγκόσμιο μονοπώλιο, τα παραπάνω λόγια, μπορεί να συλλάβεις την έννοια της σκλαβιάς.

Σκλάβος τετρακόσια χρόνια και ανελεύθερος άλλα εκατό πενήντα περίπου, ο λαός μας- θλιβερό μονοπώλιο κι αυτό- έπιασε το νόημα. Κι ο Καραγκιόζης- η γνήσια έκφραση της ψυχολογίας του λαού μας- ο Καραγκιόζης του, είδε το είδος, μέτρησε την έκταση και χωρίς παραισθήσεις πήρε τη θέση του. Θέση υπεύθυνου πνευματικού είδους.

Η κατοχή του τόπου μας απ’ τον Άξονα καθώς και η ξέχωρη - η σημαντικά ξεχωριστή του Καραγκιόζης μας σ’ αυτή θα ‘πρεπε να ‘ναι ξέχωρα κεφάλαια σε τούτη τη μελέτη μας. Μπορεί -και πρέπει- κάποιες άλλες ν’ ασχοληθεί με τις θέσεις που όλων σ’ αυτήν και να κάνει ιδιαίτερη μελέτη στην υποδειγματική θέση του Καραγκιόζης, μπορεί ακόμα να γίνει και ολάκαιρο βιβλίο με υπεύθυνη και -γιατί όχι- εθνική αποστολή. Εμάς εδώ, χώρια απ’ ότι μας τρομάζει ο τέτοιος όγκος, έχουμε πια χωρίσει τα όρια των περιόδων της ιστορίας του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών και θ’ αφήσουμε αυτή την περιπέτεια- λαού και θεάματος, φορεία και επιτεύγματος- ενσωματωμένη στο «Παρελθόν» του Καραγκιόζης μας όπου και την αναφέρουμε χωρίς ιδιαίτερες επιδιώξεις, παρ’ όλο το πλήθος στοιχείων και συμπερασμάτων που δίνει και που πρόθυμα τα δίνουμε σ’ όποιον χρειάζεται. Εμείς την αναφέρουμε, δεν τη μελετάμε!

Η άνοιξη του 1941 λουλούδιασε σαν κάθε άνοιξη.

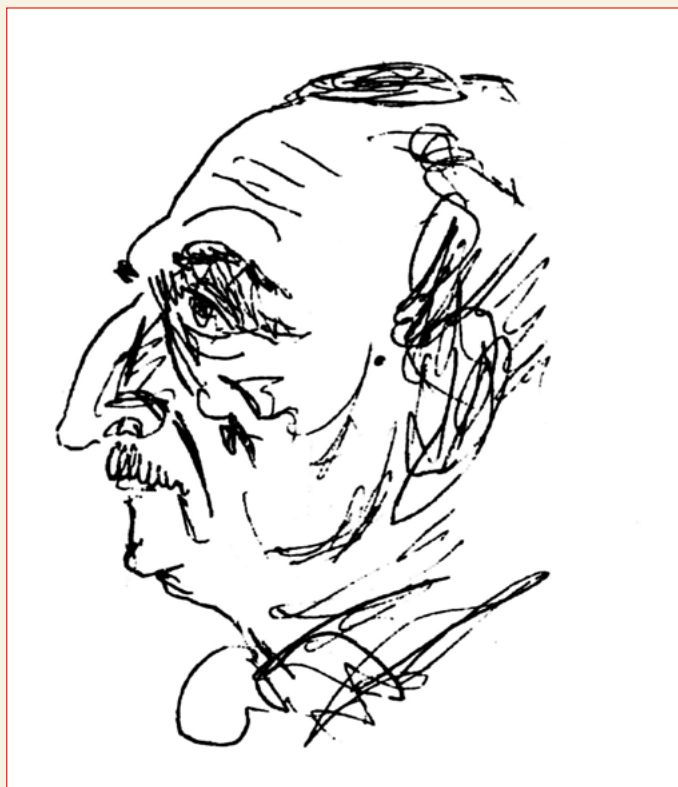
Μόνο πού για τούτη δεν υπάρχουν μάτια να τη δούνε- καρδιές να τη χαρούν.

Πάνω στον αγώνα ν’ απελευθερωθεί ο ελληνικός γεωγραφικός, ηθικός και πνευματικός χορός απ’ τα κατάλοιπα της μακρόχρονης τουρκικής κατοχής, να σου και η καινούργια.

Η πρωτόφαντα τρομερή πολεμική μηχανή - οδοστρωτήρας- καταπλάκωσε τα πάντα.

Κατάπληξη - κατάψυξη - έκσταση.

Ολ’ η Ευρώπη πλακωμένη- κατάπληκτη- καταψυγμένη. Απ’ εδώ πάλι άρχισε να σπάει ο πάγος, άρχισε η Ελλάδα Να κουνάει τα καταψυγμένα μέλη της και- έστω και- με παγωμένα χείλη να μурμουρίζει το ΟΧΙ,

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΟΛΛΑΣ

(Σχέδιο Αλ. Κάιλλα - συλλογή Μιχ. Χατζάκη)

για το οποίο ποτέ δε μετάνιωσε.

Ο εχθρός άρχισε να αισθάνεται το ΟΧΙ, κι έριξε στη μάχη τους κοντυλοφόρους του -τους εκμαυλιστές.

Οι φίλοι του - γιατί, πώς να το κάνουμε, είχε πολλούς, πάρα πολλούς φίλους εδώ - βρισκόντουσαν σε έκσταση ανακατάταξης. Αγαπούσανε και θαυμάζανε τους Γερμανούς, μα τώρα; Τώρα οι Γερμανοί είναι κατακτητές, εχθροί, ΟΧΙ στη σκλαβιά! ΟΧΙ!

Αναγκαστήκανε οι κατακτητές να στρατολογήσουνε κι άλλους κοντυλοφόρους. Που τους βρήκανε; Μα δεν είναι δα φρούτα ειδικής εποχής! Ανέκαθεν δουλεύουνε μέσα στους λαούς πότε σαν «κίτρινος» τύπος, πότε σαν «διαδοσίες», πότε σαν «εθνικές οργανώσεις» - τρωκτικά της συνοχής των λαών- προσμένοντας το ποιος θα τους πληρώσει. Σωθήκαμε! Η νέα τάξη πραγμάτων έχει σε ξεχωριστή θέση τους λαούς με ιστορία, θέλουμε τη θέση που μας αξίζει. Τους πολεμήσαμε αντρίκια και μας διπλό σέβονται γι' αυτό. Κάτω οι Άγγλοι, οι εκμεταλλευτές του ανθρώπου, Κάτω οι χαχόλοι, οι καταργητές των ενδόξων πατρίδων. Ζήτω η Ευρώπη της Νέας Τάξης Πραγμάτων. Βόλος, Κούλουρη, Μυτιλήνη ντύσανε τα παιδιά τους γερμανικά, ξεγελασμένοι απ' τους κονδυλοφόρους. Δεν καταφέρανε, όμως, να ξεγελάσουνε και τον Καραγκιόζη μας. Το κλίμα κατοχής του 'τανε γνωστό και δεν το πάγωσε και δεν τον ξάφνιασε, γιατί σε τέτοιο κλίμα κινείται η Παράστασή του (πολλοί το 'χανε νομίσει αδυναμία προσαρμογής του, να όμως που αποδείχεται δύναμη του).

Γερμανός Μοτοσυκλετιστής του Βασίλαρου
(Συλλογή: Λαογραφικό & Εθνολογικό Μουσείο
Μακεδονίας - Θράκης)

Ο Καραγκιόζης του Αντώνη Μόλλα

Ο Καραγκιόζης του Αντώνη Μόλλα
(Κατασκευή Ευγένιος Σπαθάρης)

Τώρα γίνεται κατανοητό πως δεν δίδασκε άδικα τόσα χρόνια πώς το λιβάνισμα της ελευθερίας καταντάει στείρος εγωισμός- στείρος φανατισμός- όταν αγνοείς το τι σημαίνει σκλαβιά. Τώρα γίνεται συνείδηση πως το κλίμα κατοχής είναι γενικό- έλειψε η λευτεριά- ποιος ξέρει αυτά τα μονοπάτια της σκλαβιάς; Ο Καραγκιόζης! Ευθύνη του να βγει να οδηγήσει. Και μπήκε μπροστά!

Καλύτερα, όμως, να τα πούμε με τη σειρά τους.

Φρύαξαν, λοιπόν, οι πληρωμένοι κονδυλοφόροι που πάντα λιβανίζουνε τους εκάστοτε ισχυρούς και που αλλάζουνε στρατόπεδο πηδώντας σαν καγκουρό.

Για τον Καραγκιόζη, το πράγμα είναι απλό, έμεινε εκεί που ήτανε, στο τρίπτυχο κατεχόμενος- κατέχων- ελευθερωτής κι έλεγε πάντα τις ίδιες αλήθειες και ζητούσε Ανεξαρτησία!

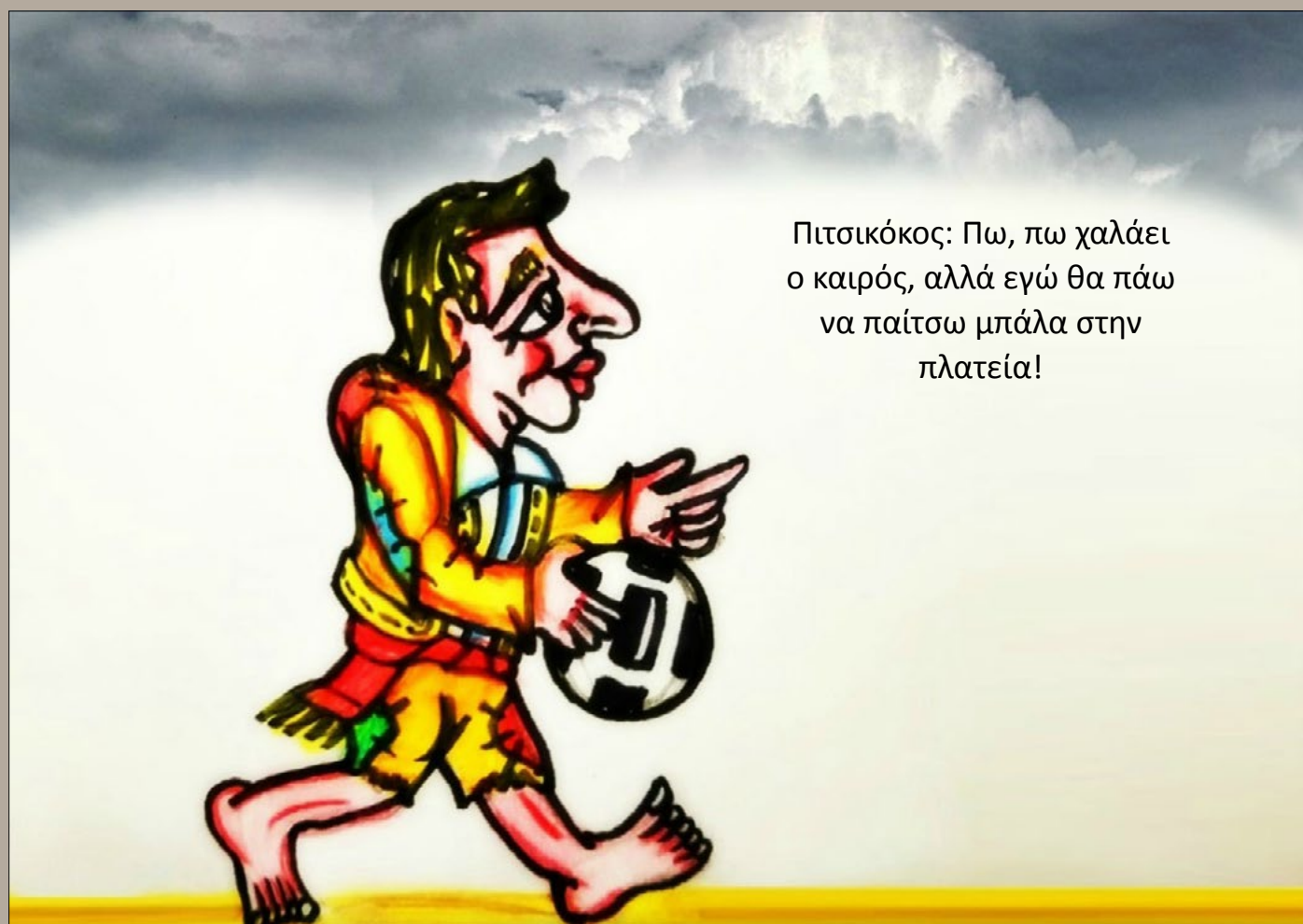
Ήξερε και δίδασκε πάντα πόση Ελευθερία δε χαρίζεται- καταχτιέται, ήξερε και ανέλυε τι σημαίνει φιλία των Μεγάλων - παγίδα που πέφτανε όλα τα μικρά, όπως ήξερε και όπως αυτή η εξαρτημένη ελευθερία ήτανε χειρότερη και από σκλαβιά και δικαιολογούσε τους εκάστοτε ισχυρούς που μας χρησιμοποιούνε εμάς τους μικρούς για το σκοπό τους.

«Του Μπαρμπούτη τα καμώματα»

Σκίτσα-Κείμενα:
Νίκου Μπαρμπούτη

Καραγκιόζης: Ε ρε μανούλα μου,
που είναι ο γιός μου ο μικρός;
και ψάχνω να τον έβρω...

Πιτσικόκος: Πω, πω χαλάει
ο καιρός, αλλά εγώ θα πάω
να παίτσω μπάλα στην
πλατεία!

Καραγκιόζης: Εδω είσαι βρε κακομαθημένο τεκνάριο; που
πηγαίνεις με τέτοιο καιρό;

Πιτσικόκος: Μπαμπάκο πάω να παίτσω μπάλα στην
πλατεία με τους φίλους μου από το πηνιαγωγείο!

Καραγκιόζης: Βρέ μόλις τελείωσε η καραντίνα και
συ ξεπορτίζεις; Καλό είναι να αποφεύγουμε το
συνωστισμό, άσε που το πάει γιὰ βροχή ο καιρός!

Πιτσικόκος: Κι αν μπαμπάκο βρέξει θα βγούμε όλοι όξω να μην βραχούμε; όπως πάντα;

Καραγκιόζης: Όχι θα μείνουμε μέσα να βραχούμε για να προστατευθούμε, από τον κορονοϊό! Προστατευόμαστε και μένουμε ασφαλείς κι όλα θα πάνε καλά !!!

*Μηνιαία
ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελλήνιου Σωματείου
Θεάτρου Σκιών*

okaragkiozismas@gmail.com

